

SportPesa

TZS. **1,013,643,920**

NI YA KWAKO WIKI HII,
BETI LEO UWE MILIONEA

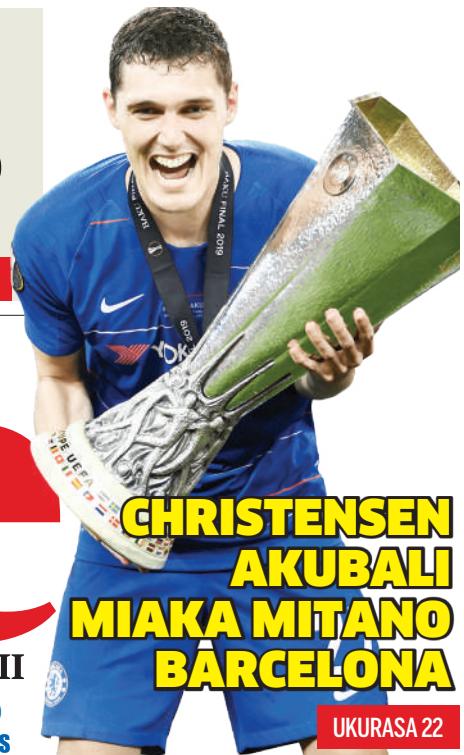
SPORTPESA.CO.TZ

PIGA *150*87#

Waiba jeneza
msikitini kisha
kutoweka nalo

UKURASA 3

Nipashe

Jumatano Machi 9, 2022 Tanzania 1,000/- Kenya 100/-

ISSN 0856 • Na. 0580879

The Guardian digital

nipasheTZ

nipasheTZ

nipasheTZ

0745 700710

LIKE & FOLLOW US

MWANGA WA JAMII

UKURASA 22

TUJIANDAE

**Watu
33,726
wapata
corona na
wengine
800
wafariki
dunia**

UKURASA 3

Rais Samia Suluhu Hassan, akisalimiana na Naibu Katibu Mkuu, Wizara ya Afya, Ustawi wa Jamii, Wazee, Jinsia na Watoto Zanzibar, Abeida Rashid Abdalla, baada ya kuwasili katika Viwanja vya Maisara Zanzibar jana, kwa ajili ya kushiriki Maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani. **PICHA: IKULU**

Mwenyekiti wa Taifa wa Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA), Freeman Mbwe, akiwa amezongwe na wanachama wa chama hicho, baada ya kuwasili kwenye kongamano la Siku ya Wanawake Duniani, lilioandalialiwa na Baraza Kuu la Wanawake wa CHADEMA (BAWACHA) Taifa, mjini Iringa jana. **PICHA: FRANCIS GODWIN**

**Mbowe asema
hakutarajia
kuitwa Ikulu
kuteta na Rais**

Asisitiza wanawake ni muhimu ndiyo maana amekubali wito licha ya uchovu...
Endelea ukurasa 2

MICHEZO

PABLO APATA JEURI YA SILAHA UK.24

MAONI, KATUNI UK.6

Wafanyakazi wanawake wa Kampuni ya The Guardian Ltd (TGL), inayochapisha magazeti ya The Guardian na Nipashe, wakijianaa kukata keki kwa ajili ya kuadhimisha Siku ya Wanawake Duniani, katika chumba cha habari cha TGL, Mikocheni, mkoani Dar es Salaam jana. **Picha zaidi Uki. 19 PICA: JOHN**

VITA VYA UKRAINE Rais Samia asema vitatumiza kiuchumi

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

RAIS Samia Suluhu Hassan amesema vita vinavyoendelea kati ya Russia na Ukraine, vitasababisha hali ngumu kimaisha ikiwamo kupanda kwa bei ya mafuta na mfumuko wa bei.

Kutokana na hali hiyo, Rais amewataka Watanzania kujiandaa kukabiliana na magumu ya kiuchumi yatakayojiteza, kwa kuwa hali halisi imeonyesha dalili za yajayo.

Mkuu wa Nchi alitoa kauli hiyo jana alipo hutubia kwenye kilele cha maadhisho ya Siku ya Wanawake Duniani yaliyofanya katika Viwanja ya Maisara mjini Unguja.

"Tanzania hatutanusurika na migogoro ya vita vya Urusi na Ukraine ambapo zipo dalili za kupanda kwa bei ya bidhaa muhimu za vyakula," alifafanua katika hadhira hiyo iliyohudhuriwa pia na Rais wa Zanzibar, Dk. Hussein Ali Mwinyi.

Alisema Tanzania haitanusurika dhidi ya mgogoro huo kati ya mataifa hayo makubwa, akibainisha kuwa tayaridhili zimeanza kujitekeza, ikiwamo kupanda kwa bei ya vyakula na mafuta duniani.

Rais Samia, hata hivyo, alidokeza kwamba serikali imejipanga kukabiliana na hali hiyo huku akiwataka wananchi wasikate tamaa na mapito hayo, dhidi ya hatua zina zoendelea za kujengenchi.

"Tufunge mikanda kwa kushikamana na hatimaye tutayashinda mambo yote hayo yanayotukibilii kama tulivyoshinda vita vya UVIKO-19," aliwahimiza Watanzania katika tukio hilo ambalo mantiki ya dhima yake ili-waangalia wanawake kuinuka kiuchumi na kuufikia usawa wa kijinsia nchini.

Alikumbusha mapito ya awali, wakati huo akiwa Makamu wa Rais, kwamba taifa lilikumbwa na janga la ugonjwa wa UVIKO-19, lakini mbini ya kujihami huku umma haujajifungia ndani tofauti na nchi majirani, ililetu matokeo chanya na kuyavuka mapito.

Kuhusu mikakati ya kuleta usawa wa kijinsia nchini, Rais alisema serikali yake imejipanga kuwawezesha wanawake kwa kuwapatia mitaji katika kila mkoa nchini.

Alisema serikali tayaridhili mzungmo na makubaliano na benki za

CRDB na NMB ambazo zimefungua madirisha ya mikopo yenye masharti nafuu nchini kote.

"Tumejipanga kuwawezesha wanawake kiuchumi, katika mikoa yote tutaweka madirisha na mitaji ya fedha ikiwa na masharti nafuu ya mikopo. Tayari benki za CRDB na NMB tumezipa kazi za kusimamia masuala hayo," alisema.

Rais Samia pia aliwataka wanawake kusimama kidete kupambana na vitendo vya udhalilishaji wa kijinsia kwa waathirika ka wakubwa ni wanawake na watoto.

Pia aliwataka wananchi kuacha muhali na kuwa tayaridhili kutoa taarifa za matukio ya udhalilishaji wa kijinsia mbele ya vyombo vyaya sheria kwa hatua za kisheria.

"Huu ni wakati wa kuachana na mila potofu na kuacha muhali kwa kutoa taarifa za matukio ya udhalilishaji wa kijinsia ili kuona kwamba tunavikomesha moja kwa moja," aliaziga.

Akizungumzia uhifadhi wa mazingira, Rais Samia alitaka Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kulinda mazingira na kuacha kuharibu miamba inayovilinda visiwa ya Unguja na Pemba.

Rais alisema visiwa vya Zanzibar vinakabiliwa na mabadiliko ya tabianchi, akisisitza kuwa juhudhi za makusudi zinahitajika kuchukuliwa kudhibiti kasi ya maji ya bahari na matumbawie.

"Mheshimiwa Rais (Dk. Mwinyi) tuisimamishe mara moja ukataji wa miamba ya matofali kwa ajili ya kukata matofali. Miamba ile ndio iliyozuia visiwa vya Unguja na Pemba, ni hatari kuikata," alionya.

Rais Samia pia aliwataka wananchi kujitekeza kwa wingi katika sensa ya watu na makazi ambayo lengo lake kubwa ni kujididi ya wananchi nchini na shughuli zao za maendeleo.

Rais wa Zanzibar, Dk. Mwinyi, alisema ataendelea kupambana na vitendo vya udhalilishaji wa kijinsia na kuwaunga mkono wanawake ili wapige hatua kubwa kiuchumi na maendeleo, akiahidi kuwapa nafasi zaidi za uongozi na kisiasa.

"Nassor Ahmed Mazrui ataendelea kuwa Waziri wa Afya pekee na kwa sasa namtafuta pacha wa Waziri Dk. Dorothy Gwajima, ambaye atahusika na masuala ya jinsia," alisema Dk. Mwinyi.

Mbowe asema hakutarajia kuitwa Ikulu kuteta na Rais

Na Francis Godwin, IRINGA

MWENYEKITI wa Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA), Freeman Mbewe, amefunguka kilichompeleka Ikulu kuteta na Rais muda mfupi baada ya kutoka gerezani.

Mbowe aliiambia hadhira ya kinamama wa chama chake jana mijini hapa kuwa, aliamua kuitumia fursa hiyo adimu aliyoisaka kwa bidii, ikiwamo kuandika barua kadhaa za maombi hata kabla ya kwenda mahabusu gerezani, lakin hakufanikiwa.

"Natambua kumekuwapo na mihadala mbalimbali pamoa na tahruri ya jinsi niliviyoweza kukutana na Rais Samia Suluhu Hassan Ikulu ambapo tahruri hii nitajibuu hapa leo (jana). Kwa muda wote gerezani nilitumia muda wangu kusali na kumwomba Mungu," alisema.

Mbowe alidokeza kwa ufupi maudhui ya kikao chao yaliegemea kwenye maridhiano ya kisiasa akiyapata tathmini kwa kauli 'yalikuwa mazuri' pia akitumia nafasi hiyo kumshukuru Rais kwa uamuzi wake huo.

Alisema kuwa kabla ya kwenda gerezani, alimwandikia barua Rais Samia kuomba kukutana naye, lakin hakupata nafasi hiyo huku akikumbusha kwamba hata kabla aliomba mara tatu kukutana na mtangulizi wa Rais Samia, Hayati Dk. John Magufuli, hakujibowi.

Mbowe alisema alipata kukutana mara kadhaa na Rais Magufuli kwenye misiba na matukio mengine, lakin hakupata fursa ya kumweleza wazi.

"Ndugu zangu Watanzania; kesi yangu ilipofutwa nilipokea ujumbe kutoka Kwa Rais Samia, alitaka nikutane naye haraka iwezekanavyo. Ninakumbuka Rais pekee ambaye wapinzani tulipata kukutana naye ni Jakaya Kikwete.

"Nilipopata mwaliko nilipotoka gerezani, niliahidhi nitafika. Niliondo uchungu niliokaa gerezani. Nichukue nafasi hii kumshukuru Rais Samia kwa kunipa nafasi ile pamoa na mazungumzo mazuri yaliviyowenda. Nampa ahsante kwa kufungua malango ya mari-dhiano," alisema.

Mbowe alisema kuwa Rais Samia amekuwa Rais wa kwanza kuzungumza naye kwa nia ya kutaka kutafuta mwafaka wa kisiasa, kuondoa maumivu ya kisiasa na kuweka misingi bora ya demokrasia nchini.

"Ndugu zangu; kama mnay-otambua kwa zaidi ya siku 200 nilikuwa nimetiwa nguvuni na vyombo vya dola pamoa na waliokuwa walini wangu: Khalid; Adam Kasekwa; na Mohamed Ling'wenya ambaa nipo nao hapa. Makamanda hawa wamekaa ger-ezani siku 577 ama wiki 82, lakin wote kwa pamoa ninazungumza kwa niaba yao wanawashukuru sana," alisema.

Mbowe alisema kuwa mawakili walifanya kazi kubwa wakiongo-zwa na Wakili Peter Kibatala, pia mitandao ya kijamii na vyombo vya habari vilifanya kazi kubwa kuupa taarifa umma na kuifanya kesi hiyo kufuatiliwa zaidi.

"Kuwa kuptita vyombo vya habari ulimwengu uliweza kubaini kuwa Mbewe ni gaidi kweli ama

Mbowe si gaidi," alisema na kutoa pongezi kwa mabalozi wa nchi mbalimbali walioamua kufuatilia kesi hiyo usiku na mchana na kuakisi alichokiita nguvu ya familia ya CHADEMA.

"Nililetewa mchele na kila aina ya msaada nikiwa gerezani pamoja na fedha za kusaidia watoto wetu na familia zetu. Hakika nasema Mungu awabariki sana na sina cha kuwalipa zaidi ya mimi kusimama kutetea kila Mtanzania," alisema.

Mbowe pia alizipongeza mamlaka zote zilizofanya uamuzi wa kutoendelea na kesi hiyo, akisifu kuwa uamuzi wao umerejesha furaha kwa familia ya CHADEMA.

"Maandiko yanafundisha kushukur kwa kila jambo. Siku zote nimekuwa nikihubiri kuwa CHADEMA kamwe hakitakuwa chama cha kisasi," Mbewe alisitisiza na kudai kufanyika kile alichokiita ukatili mkubwa dhidi ya chama chao kwenye uchaguzi lakini kamwe hawatahubiri sera za chuki.

Alisema CHADEMA ni chama cha Kidemokrasia na hakijapata kuwa chama kibaraka kwa chama tawala na hakitafanya hivyo, akisitisiza kuwa wajibu na misingi ya chama chake imejengwa kujitegemea na kamwe hakitakuwa tayari kubeba na watu.

"Tulikataa na hakika hatutakubali kuwa watumwa wa fedha za watu na wale wenye tamaa ya fedha hatutasita kuwaomba waende zao," Mbewe alionya.

Alisitisiza kuwa CHADEMA haikundwa ili viongozi wa sasa wapate faida, bali kipo kwa ajili ya vizazi vijavyo kufurahia matunda ya chama hicho na katika ujenzi wa chama, hakuna aliye bora kuliko mwiningine.

Alidai kumekuwapo nguvu kubwa za kutaka chama hicho kife, akionya kuwa "watambue kuwa nguvu wanazotumia kuwa chama zinasaidia kukiengwa zaidi chama kulinikoo kubomo".

"Ndugu zangu Watanzania; mta-kumbuka tarehe 21 Aprili nilizungumza nanyi. Ndani ya hotuba hiyo nilichambua kwa kina... miezi mitati nilitiwa nguvuni," Mbewe alisema na kusitisiza hataacha kumemea vitendo vya utekaji na kufungana ovyo.

USAWA WA KIJINSIA

Katika mukutano huo uliokuwa mahususi kwa kilele cha maadhisho ya Siku ya Wanawake Duniani, Mbewe alisembua uzito wa mwanamke na ndio maana ameama kutopumzika na badala yake kuhudhuria maadhisho hayo.

Alisema wanawake wamekuwa na nguvu ndani ya CHADEMA na kwake kama mwasisi wa chama, anatambua walipoanza miaka 30 iliypita, ilikuwa vigumu kukusanya wanawake watano kwa wakati huo.

Mbowe alisema Baraza la Wanawake wa CHADEMA (BAWACHA) sasa lina nguvu kubwa kuliko mabaraza ya vyama vingine vya siasa nchini licha ya vikwazo kadhaa walivyopitia kwenye Uchaguzi Mkuu uliopita.

Alisema chama hicho kitaendelea kuwaheshimisha wanawake kuto-kana na nguvu kubwa na misingi bora walijonayo ya kukiutumikia chama hicho na taifa kwa ujumla.

HABARI KITAIFA

33,726 wapata corona, 800 wafariki dunia

Na Maulid Mmbaga

WATU 33,726 wamethibitika kuwa na ugonjwa wa UVIKO-19, huku 800 wakipoteza maisha kipindi cha Machi, mwaka juzi hadi Machi 4, mwaka huu.

Taarifa iliyotolewa jana na Mganga Mkuu wa Serikali, Dk. Aifello Sichwale, ilisema idadi hiyo ni kati ya 471,965 sawa na asilimia 7.1 na waliopoteza mai-sha ni asilimia 2.5.

Alisema kuanzia Februari 5 hadi Machi 4, mwaka huu, kulikuwa na wagonjwa walio-ripotwa kupata ugonjwa huo kati ya watu 31,090 waliopim-wa na vifo vinane na idadi kwa kila mkoa kwenye mabano ni

Mwanza (watano), Dodoma (wawili) na Kagera mmoja.

Pia alisema katika wagonjwa hao visa 290 vilivyothishitika, mkoa wa Dar es Salaam umeon-goza kwa kuwa na wagonjwa 175.

Dk. Sichwale pia alibainisha kuwa katika kipindi hicho, wag-onjwa wapya 136 walilazwa, kati yao 128 sawa na asilimia 94.1 hawakuchanja na mahut-ti walikuwa wanne.

"Serikali imeendelea kutoa huduma za chanjo kote nchini ili kuwawezesha wananchi kupata kinga. Mpaka kufikia Machi 4, mwaka huu, zaidi ya dozi milioni 9.8 za chanjo ya UVIKO-19 zilipokewa nchini,"

alibainisha Dk. Sichwale.

Aliongeza kuwa toka suala la uchanjaji lilipoanza kutekele-zwa nchini, mpaka kufikia Machi 4, mwaka huu, zaidi ya watu milioni 2.6 wamepata dozi kamili ya chanjo, huku akisisitiza wananchi kuendelea kuchukua hatua zote za kujing-inga kwa kuhakikisha wanapa-ta kwa wakati dozi kamili za UVIKO-19.

Mganga mkuu aliwataka wananchi kuva barakoa kwa usahihi na wakati wote wan-apokuwa kwene mikusanyiko na kunawa mikono mara kwa mara kwa maji tiririka na sabu-ni au kutumia vitakasa mikono (sanitizer).

Pia aliwataka wananchi kuwahi kwenye vituo ya ku-tolea huduma za afya endapo watakuwa na dalili za ugonjwa

huo na kuendelea kuchukua hatua za kujenga mwili imara kwa kufanya mazoezi na kula vyakula bora.

Kamishna Mkuu wa Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA), Alphayo Kidata (kulia), akikabidhi zawadi ya kitabu kwa Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge ya Fedha na Mi-pango wa Uganda, Keefa Kiwanuka, wakati kamati hiyo ilipotembelea TRA, jijini Dar es Salaam jana, kwa ajili ya kujifunza masuala mbalimbali yanayo-husu ukusanyaji kodi. **PICHA: TRA**

Waiba jeneza msikitini na kutoweke nalo

Na Haimsi Nasri, MASASI

WATU wasiojulikana katika Kijiji cha Rivango, Kata ya Mchauru, wilayani Masasi mkoani Mtwara, wamevunja mlango wa msikitini na kuiba jeneza linalotumika kwa ajili ya shughuli za maziko na kutoweke nalo.

Akizungumza na Nipashe jana kijiji nayo, Mwenyekiti wa Serikali ya Kijiji cha Rivango, Shabani Mohamedi, alithibitisha kutokea kwa tukio hilo na kueleza kwamba tukio hilo lime-tokea usiku wa Machi 5, usiku wakati waumini wakiwa tayari wameshaondoka baada ya kuswali ibada ya saa mbili usiku.

Alisema kuwa watu hao wasiojulikana walifika katika msikitini huo na kufungua mlango wa msikitini kisha kuingia ndani na kuiba jeneza hilo na kuondoka nalo kusikojulikana.

Mohamedi alisema inaonyesha kuwa watu hao baada ya kubeba jeneza hilo na kukimbia nalo walidondosha baadhi ya vitu vilivyo kuwa ndani na kushindwa kuvichukua.

Alisema baadhi ya vitu walivydondosha ni chaga, shuka ambayo hutumika kufunikia jeneza na mswala.

Mohamedi alisema waumini wa msikitini huo walibaini tukio hilo walipofika asubuhi msikitini na kuona baadhi ya vitu hivyo vikiwa vimetupwa nje ya msikitini huo.

Alisema kutokana na tukio hilo, waumini wa kiiislamu wa kata hiyo na maeneo mengine ya jirani wa-

natarajia kukutana na kufanya dua ya pamoja kuwataka wahuksika wa tukio warejeshe jeneza hilo mara moja.

"Tutafanya dua ya pamoja viongozi wote wa dini kuhusu jambo hilo ili matukio haya na mengine maovu ndani ya kata yetu yasiwe yanafanyika tena maana yamezidi kushamiri sana," alisema.

Alisema baada ya viongozi wa dini wa Msikitini huo wa Rivango kuibwa Jeneza hilo walikutana na kufanya kikao cha pamoja kujadili suala hilo ili kuona namna ya kuwashika wahuksika wa tukio hilo.

"Tunaomba ushirikiano kutoka kwa wananchi tuunganishe nguvu zetu kuwasaka waliohusika na kuwafikisha katika vyombo vya sheria ili sheria iweze kuchukua mkondo wake," alisema Mohamedi.

Kwa upande wake, mmoja wa kiongozi wa dini wa kata hiyo ya Rivango, Ahmad Namkolo, ambaye ni mjumbe wa kamati ya ulamaa BAKWATA, Kata ya Mchauru alisema kuwa waumini wanajiandaa kukutana na kufanya dua ya pamoja kuhusu suala hilo.

Alisema katika kata hiyo kumekuwa na matukio mengi ya kuibiwa vifaa mbalimbali kwenye nyumba za ibada na kwamba kuna haja ya kufanya dua ya kuombea jamii kuacha matukio kama hayo.

Naye Katibu wa BAKWATA Wilaya ya Masasi, Hamisi Bainisa, alisema amepata taarifa na uongozi wa kata ya Mchauru kuhusu tukio hilo na kuthibitisha kutokea kwa tukio hilo.

UNHCR

United Nations High Commissioner for Refugees

Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés

TENDER NOTICE

INVITATION TO BID: NO. ITB/2022/SUP/006 FOR THE SUPPLY OF REGISTRATION MATERIALS

1. Background:

The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Representation Office in Dar es Salaam invites reputable and qualified suppliers to submit firm offers for the supply of registration materials.

2. Eligibility:

Suppliers duly registered with relevant government authorities, with sound financial basis, relevant experience, reputed clientele and with knowledge of how to meet UNHCR's requirements are invited to participate in the bidding process.

Kindly download the tender documents in the below link:

<https://drive.google.com/drive/folders/14jB6HPb9tAeOl4MDL4sIMAtBRKZO-6ma>

If you fail to access the link, please write to ndassa@unhcr.org copy ishobeza@unhcr.org

CRUCIAL DATES FOR THIS REQUEST FOR PROPOSAL

Deadline for receiving requests for clarification	Friday 18 th March 2022 at 1800 hrs EAT
Deadline for submission of offers	Monday 28 th March 2022 at 1600hrs EAT

UNHCR tenders are free of charge, no fees are charged to collect the tenders.

HALMASHAURI YA JIJI LA DODOMA

TANGAZO KWA WADAIWA WA VIWANJA

Mkurugenzi wa Halmashauri ya Jiji la Dodoma anawatangazia Wananchi wote wanaodaiwa viwanja katika maeneo ya Mtumba, Michese, Nzuguni, Kitelela, Kikombo, Iyumbu, Nzuguni Bus Stand, Nala Industrial Area, Njedengwa Investment Area, Nala, Chahwa, Iyumbu New Town Centre, Mahomanyika, Vikonde, Nala-Chigongwe, Ihumwa, Mapinduzi, Medeli, Nala-Lugala na Nala-Segu kuwa muda wao wa kulipia viwanja hivyo umeisha. Aidha, katika kuwawezesha kukamilisha malipo hayo, amewaongezea muda hadi tarehe 27.03.2022.

Baada ya kukamilika kwa muda huo, viwanja ambavyo vitakuwa bado vinadaiwa vitarudishwa sokoni ili wateja wengine wavinunue bila kutoa taarifa yeoyote kwa mteja wa awali.

**Tangazo hili limetolewa na:
Mkurugenzi wa Jiji, DODOMA**

Mama adaiwa kuua mwanawe kwa sumu

Na Said Hamdani, LINDI

WATOTO wawili mkoani Lindi wamefariki dunia katika matukio tofauti, liki-wamo la mama mzazi kudaiwa kumnywesha sumu ya kuua magugu kutokana na kinachodaiwa kuchukizwa na kitendo cha mkwe wake kukataa kumchukua mjukuu wake huyo.

Kwa mujibu wa taarifa kutoka wilaya Nachingwe na Ruangwa yalikotokea matukio hayo huko zikithibitishwa na Kaimu Kamanda wa Polisi mkoani hapa, Foka Dinya, matukio ya vifo ya watoto hao wenye umri wa mwaka mmoja kila mmoja, yalitokea mchana wa Machi tano mwaka huu na usiku wa Machi sita mwaka huu.

Kamanda Dinya aliambia Nipashe jana kuwa mama wa mtoto aliyedaiwa kuyyweshwa sumu, ni mkazi wa Kijiji cha Mchichili, Wilaya ya Ruangwa.

Inadaiwa kuwa mauaji hayo yalifanya na mama huyo ambaye polisi wameficha

jina lake, Machi 5 mwaka huu majira ya saa tano usiku baada ya mama mkwe wake kumkatalia kumpokea mjukuu wake kwa maelezo kwamba bado ni mdogo na anahitaji kunyonya maziwa ya mama yake.

"Mtuhumiwa alimchukua mwanawe na kumpeleka kwa bibi yake, lakini bibi alikataa kumpokea kwa vile alikuwa bado ananyonya," alidai Kamanda Dinya katika mazungumzo na Nipashe kuhusu tukio hilo jana.

Alisema uchunguzi wao wa awali umebaini kitendo cha bibi kukataa kumchukua mjukuu wake, kilisababisha mtuhumiwa ambaye kwa sasa anashikiliwa na polisi kwa ajili ya mahojiano, kuchukua uamuzi wa kumuua mwanawe ilipofika majira ya saa tano usiku.

Kaimu Kamanda huyo alidai kuwa mtuhumiwa alichukua sumu ya kuulia magugu na kumnywesha mtoto huyo na kuukatisha uhai wake.

Kamanda Dinya alisema mtuhumiwa

anatarajiwa kufikishwa mahakamani wakati wowote kujibu shtaka linalomkabili baada ya kukamilika taratibu zote, ikiwi ni pamoa na upelelezi.

Kifungu cha 91(1) cha Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai kinalitaka Jeshi la Polisi ama kumfikisha mahakamani au kumwachia huru mshtakiwa ndani ya saa 24 tangu kukamatwa kwake isipokuwa kwa makosa yanayohusiana na adhabu ya kifo.

Katika tukio la pili, kwenye Kata ya Ugawaji, Tarafa ya Nambampo, Wilaya ya Nachingwea (jina halijatajwa), amefariki dunia kutokana na kinachodaiwa kutumbukia kisimani alipokuwa akicheza na wenzake.

Kamanda Dinya alisema kisima hicho chenye urefu wa futi 12, kilikuwa kimeejaa maji na mwili wake ulipoopolewa, ulifanyiwa uchunguzi na wataalamu wa afya kisha kukabidhiwa kwa ndugu zake kwa ajili ya taratibu za mazishi.

KESI YA SABAYA

Shahidi adai kutohusika kuunda genge la uhalifu

Na Allan Isack, ARUSHA

SHAHIDI wa nne wa utetezi, John Odemba, katika kesi ya uhujumu uchumi inayomkabili aliyekuwa Mkoo wa Wilaya ya Hai, mkoani Kilimanjaro, Lengai Ole Sabaya, amedai kwamba hakuwahi kuhusika kuunda genge la uhalifu wala kuitatishia fedha Sh. milioni 90.

Alitoa ushahidi huo mbele ya Hakimu wa Mahakama ya Hakimu Mkazi, Dk. Patricia Kisinda.

Akiongozwa na Wakili wa Utetezi, Moses Mahuna, shahidi huyo mweyne umri wa miaka 49, mfanya-biashara na mkazi wa Njiro, jijini Arusha, ambaye ni mshtakiwa wa nne katika kesi hiyo, alidai kwamba anafanya biashara ya nguo za watoto, wanawake na wanaume na amefanya shughuli hiyo kwa muda wa zaidi ya miaka nane.

Alidai amemsikia mfanyakabiashara Francis Mroso, wakati akitoa ushahidi mahakamani na ilikuwa mara yake ya kwanza kumfahamu na kumuona. Pia, alidai Januari 22, 2021 aliamka asubuhi na kwenda katika biashara yake hadi usiku majira ya saa 3:00 usiku aliporejea nyumbani kwake.

Kadhalika alisema hakuwahi kumatwa bali Mei 20 mwaka 2021 alipigiga simu na kutakiwa kufika kituo cha polisi na alipofika alilizwa kama anamfahamu Sabaya au kama aliwahi kuwasiliana naye na baada ya hapo walimwachia.

Maofisa hao, walimweleza kwamba endapo asingetoea ushirikiano wangempoteza na kwamba alibaki na msimamo wake wa kutokusema uongo. Alidai kwamba alishikiliwa kwa siku 14 mahabusu ya TAKUKURU na kwa wakati wote alipigwa na baridi akiwa kwenye sakafu bila ya kupewa fursa ya kuzungumza na ndugu zake wala ya kufikishwa mahakamani.

Pia, hakuwahi kushiriki kuunda genge la uhalifu na ndiyo kwa mara ya kwanza amesikia shtaka hilo.

Kadhalika alidai kwamba hakuwahi kutakatisha Sh. milioni 90 kwa kuwa hakuma ushahidi wowote uliotolewa mahakamani kuthibitisha kwamba aliusika kutakatisha kiasi hicho cha fedha.

Vilevile alidai kwamba hafahamu amehusishwaje na watu wenye sura za kutisha kama ilivydaiwa na Mroso kwenye maelezo yake aliyandika kituo cha polisi na alipomshika wakati akitoa ushahidi.

Pia, Julai 16, mwaka 2021 akiwa katika Gereza la Kisongo, majira ya saa 4:00 waliitwa na ofisa wa Magereza na kuelezwu kuwa maofisa wa nne wa TAKUKURU wanataka kuzungumza nao.

Naye shahidi wa pili wa utetezi, Enoch Togolani, katika kesi hiyo alidai kwamba hakuwahi kumatwa na maofisa wa Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU), bali alipigiga simu akitakiwa kufika katika ofisi za taasisi hiyo.

Akihojiwa na Mwendesha Mash-taka wa TAKUKURU, Jacopio Richard, alidai kwamba hakukamatwa na maofisa wa taasisi hiyo bali alipigiga simu.

Mkurugenzi Mtendaji wa Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania (TADB), Frank Nyabundege (wapili kulia), akikata keki ikiwi ni sehemu ya kaudhimiwa Siku ya Wanawake Duniani, jijini Dar es Salaam jana. Wanashuhudia ni baadhi ya wafanyakazi wanawake wa benki hiyo. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Video tukio mauaji dada wa Bilionea Msuya yapinguwa

Na Kulwa Mzee

MAWAKILI wa utetezi katika kesi ya mauaji ya dada wa Bilionea Erasto Msuya, Aneth Msuya, wamepinga kupokelewa kwa mkanda wenye video inayomwonyesha mke wa bilionea huyo, Miriam Mrita, akihojiwa na kuelezea tukio la mauaji kwa madai haina tija kisheria na haiku-wapo katika orodha ya vielelezo.

Hoja hizo za pingamizi ziliwasilishwa na Wakili Peter Kibatala na Nehemiah Nkoko, jana Mahakama Kuu Kanda ya Dar es Salaam mbele ya Jaji Edwin Kakolaki, wakati shahidi wake ni sahihi na anayo sifa ya kutelezo hicho.

Shahidi baada ya kufungua bahasha alitoa 'tape' yenye video ya mahojiano aliyofanya afande Latifa, aliomba kutoa tape hiyo kama kielelezo mahakamani, lakini mawakili wa utetezi walipinga.

Akihojiwa na Wakili wa Serikali Mkuu, Genes Tesha, shahidi huyo alidai yuko Kamisheni ya uchunguzi wa kisayansi katika Makao Makuu ya Polisi, Dar es Salaam.

Alidai Agosti 8, mwaka 2016, Mkuu wake wa kazi alimpa barua iliyotoka kwa Mkurugenzi wa Makosa ya Jinai (DCI), ili-yokuwa inataka mtaalamu wa picha mna-to na video na alitakiwa kufanya kazi ya kumrekodi mtuhumiwa.

"Alikuja afande David na afande Ju-manne, walitaka niongozane nao Kituo cha Polisi Uwanja wa Ndege, wakasema kuna mtuhumiwa wa kurekodi video.

"Nilienda ofisi ndogo ya Kituo cha Polisi Uwanja Ndege, nikamkuta afande Latifa na mtuhumiwa, afande Jumanne na David walitaka nje, afande Latifa alikuwa amamuhoji mtuhumiwa na mimi nachukua video ya mahojiano.

"Tulienda naye Kigamboni, nilitengeneza CD mbili nikaweka katika bahasha, nikaweka jina na saini yangu," alidai shahidi. Aliomba kutoa bahasha kama kielelezo, haikupingwa na mahakama ilipokea na kuruhusu afungue bahasha hiyo.

Shahidi baada ya kufungua bahasha alitoa 'tape' yenye video ya mahojiano aliyofanya afande Latifa, aliomba kutoa tape hiyo kama kielelezo mahakamani, lakini mawakili wa utetezi walipinga.

Akihojiwa hoja Wakili Kibatala alidai, wanapanga kupokelewa kwa kielelezo hicho kwa sababu mbalimbali ikiwamo kwamba shahidi amekwenda kinyume na utaratibu wa kutoa kielelezo cha kieletroniki.

Alidai hakuna kiapo kilichowasilishwa kuhusiana na kielelezo hicho na kwamba 'tape' haikuzungumziwa na upande wa mashtaka kama itatolewa kwenye ushahidi wakati wa kusoma maelezo ya mashahidi kwenye mahakama ya chini.

Kibatala alidai upande wa mashtaka unatoa tape hiyo kuonyesha mshtakiwa alikiri makosa ya mauaji, lakini ushahidi huo hauna tija kwa sababu si mionganoni

mwa ushahidi wa kukiri ulioainishwa kwenye sheria. Wakili Nehemiah alidai shahidi kashindwa kueleza mahakamani vifaa aliyotumia kurekodi vilikuwa yea aina gani ikiwamo kamera iliyyotumika.

Mawakili wote waliomba mahakama isipokee kielelezo hicho kwa sababu hizo na kwamba shahidi hana sifa ya kutoa kielelezo hicho.

Akijibu, Wakili Tesha alidai shahidi wake ni sahihi na anayo sifa ya kutoa kielelezo hicho mahakamani.

Alidai si kweli kwamba wakati shahidi anachukua video hiyo alikuwa chini ya uangalizi wa Mkurugenzi wa Mashtaka nchini.

Wakili Tesha anadai hoja hiyo haina mashiko kwa kuwa shahidi wake aliyofanya kazi hiyo kwa kuzingatia Sheria ya Makosa ya Jinai na aliomba kielelezo kipokelewe.

Mahakama baada ya kusikiliza hoja hizo inatarajia kutoa uamuzi wa kupokea ama kukataa kupokea kielelezo hicho leo.

Katika kesi hiyo ya mauaji washtakiwa ni mke wa marehemu bilionea Erasto Msuya, Miriam Mrita na mfanyakabiashara, Revocatus Muyella.

Kesi ya msingi namba 103/2018, washtakiwa hao wanadaiwa kumuua kwa kukuudia, Aneth Msuya, dada wa marehemu bilionea Erasto Msuya, Mei 25, mwaka 2016 maeneo ya Kibada Kigamboni, Dar es Salaam.

HABARI KITAIFA

Mabula aanika mafanikio ardhi mwaka mmoja uongozi wa Samia

Na Munir Shemweta

WAKATI Rais Samia Suluhu Hassan akitimiza mwaka mmoja Machi 19, mwaka huu, Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, Dk. Angeline Mabula, ameanika mafanikio ya mwaka mmoja katika sekta ya ardhi.

Dk. Mabula amesema sekta hiyo imepiga hatua kubwa katika masuala mbalimbali ikiwamo usajili wa hati na kuongeza kasi ya upimaji ardhi nchini huku akibainisha kuwa serikali ya Rais Samia imewevesha wizara kupitia miradi mbalimbali kuhakikisha inapanga, inapima na kumilikisha ardhi.

Akizungumzia mafanikio hayo jana, Dk. Mabula alisema katika kipindi cha mwaka mmoja, Wizara yake ilikamilisha kazi mbalimbali za uthamini ikiwamo uthamini wa mali za wananchi kwenye ujenzi wa barabara ya

bilioni 50 kama mkopo kwa ajili ya Program ya Kupanga, Kupima na Kumilikisha Ardhi (KKK) katika halmashauri mbalimbali nchini.

Pia alisema katika kipindi hicho, serikali iliwezesha wizara kupatiwa Sh. bilioni 345 na Benki ya Dunia kwa ajili ya kuboresha milki za ardhi nchini.

Aliyataja mafanikio menge kuwa ni pamoja na kusajiliwa hatimiliki 41,533 na hati za sehemu ya jengo 161 sambamba na kusajiliwa hatimiliki 3,735 za kielektroniki kupitia mfumo wa ILMIS.

Aidha, Dk. Mabula alibainisha kuwa katika kipindi cha mwaka mmoja, Wizara yake ilikamilisha kazi mbalimbali za uthamini ikiwamo uthamini wa mali za wananchi kwenye ujenzi wa barabara ya

pete jijini Dodoma yenyethamani ya Sh. bilioni 12.76 na ile ya kijiji cha Fella wilayani Misungwi kupisha ujenzi wa kambi ya mkandarasi kwa ajili ya ujenzi wa reli ya kisasa (SGR).

Pamoja na kazi kubwa iliyofanyika kwenye suala la utathmimi, wizara imekamilisha pia majed-

wali ya fidia ya mali za wananchi 1,525 katika mkuza wenye urefu wa kilomita 89 ambapo Sh. 3, 818, 123, 062 zitalipwa kama fidia kwa waathirika," alisema Dk. Mabula.

Pia alisema wizara ilitatua migogoro ya ardhi 745 katika mikoa na halmashauri mbalimbali nchini kupitia programu ya Fun-

guka kwa Waziri huku ikifanikiwa kukusanya Sh. 119, 501,946.6 kupitia kodi ya pango la ardhi.

Kwa upande wa Shirika la Nyumba la Taifa (NHC), Dk. Mabula alisema serikali imeliwezesha shirika hilo kupata fedha za kukamilisha miradi yake mbalimbali iliyosima ma pamoja na ile ya kimkakati.

Kampeni kuhamasisha bima NMB yazinduliwa

Na Mwandishi Wetu

KAMPENI maalum yenyethamani na elimu juu ya umuhimu kwa bima kwa Watanzania imezinduliwa.

Kampeni hiyo iliyoitwa "Umebima? Siyo ngumu kihivyo" ilizinduliwa jana na Benki ya NMB katika Soko la Karume jijini Dar es Salaam na kuhudhuriwa na kampuni 10 za bima, huduma inayopatikana kupitia matawi ya benki hiyo kote nchini.

Ofisa Mkuu wa Wateja Binafsi na Biashara wa Benki ya NMB, Filbert Mponezi, alisema licha ya umuhimu wake kwa maisha ya Watanzania na katika shughuli za kila siku, bado mwitikio wa watu kukata bima umekuwa mdogo sana.

"Pamoja na elimu kutolewa, bado idadi ya watu wanaoweka bima ni ndogo sana, ambapo ni asilimia 15 tu ya Watanzania ndio wanaotumia huduma za bima, idadi hii bado ni ndogo sana," alisema Mponezi.

"Lengo la Benki ya NMB kupitia kampeni hii ni kueenza elimu na hamasa juu ya uwekaji wa bima ili idadi hii ya Watanzania wenyethamani iongezeke kutoka asilimia 15 mpaka 50 ya Watanzania ifikapo mwaka 2030."

"Kwa sababu za kijigrafia, tunatambua kuwa kampuni hizi za bima hazijafikia maeneo yote nchini, lakini kwa kuwa Benki ya NMB imetapaka nchi nzima na ina matawi katika wilaya zote nchini, tumeona ni vyema kushirikiana na nazo kuuza bima hizi katika kila tawi la benki yetu. Hivyo ukifika katika tawi lolote la NMB hapa nchini utawezza kununua bima yoyote uitakayo, iwe bima ya afya, Maisha, chombo au yoyote ile," alisitisita.

Mkuu wa Idara ya Bima wa Benki ya NMB, Martine Massawe, alisema kuwa kampeni hiyo haijazinduliwa Dar es Salaam tu, bali na katika mikoa mbalimbali nchini huku lengo likiwa kufika katika mikoa yote ya Tanzania kueneza elimu hiyo muhimu ya bima.

Uzinduzi huo pia ulihudhuriwa na Kaimu Mkurugenzi wa Mipango, utafiti na maendeleo ya masoko wa Tume ya Usimamizi wa Bima Tanzania (TIRA), Zakaria Muyengi na waathirika wa moto ulioteketeza soko la Karume, lakini kwa kupitia bima walizokata na Kampuni ya Reliance Insurance kupitia Benki ya NMB walilipwa hasara yao na sasa wanaendelea vyema na biashara zao.

The advertisement features a man in a striped shirt sitting at a table, looking shocked or surprised. In the background, there is a large TV screen showing a broken window. The text 'Kifaa kipyaaa...' is written in blue on the left, and 'UmeBIMA? Si Ngumu Kihivyo' is written in large, colorful letters across the center. The NMB logo is in the top right corner. At the bottom left is the Reliance Insurance Company (Tanzania) Ltd. logo, and at the bottom right is the website address www.nmbbank.co.tz.

Nipashe

MWANGA WA JAMII

Tuendelee kuwatambua, kuwajali na kuwawezesha wenyewe mahitaji maalum

RAIS Samia Suluhu Hassan, juzi alieleza alichozungumza faragha na mwanafunzi, Emanuel Mzena, akiahidi kutimiza ndoto zake ikiwamo kumsomesha nje ya nchi na kumfungulia taasisi kwa ajili ya kuwase-mea watoto wenyewe mahitaji maalum.

Aidha, akihutubia wanafunzi wa Shule ya Benjamin Mkapa, jijini Dar es Salaam, alisema serikali itaendelea kujenga mazingira mazuri kwa wanafunzi wenyewe mahitaji maalum ili kupata elimu bora.

Alisema jitihada hizo ni kuhakikisha kwamba elimu jumuishi kuanzia awali, msingi, sekondari na vyuo inakuwapo, na lengo kubwa ni kutekeleza azimio namba 4 katika maazimio ya mendeleo endelevu.

Pia awapongeza walimu kwa kazi nzuri huku ikiwataka kuendelea kufanyakazi kwa bidii, ili kuhakikisha wenyewe mahitaji maalum wana-pata elimu sahihi.

Changamoto za wenyewe ulemavu ni nyingi kuanzia kwenye maumbile yao, ndani ya familia na kwenye jamii kwa ujumla kwa kuwa wanashindwa kufikia ndoto zao kama watu wengine.

Baadhi ya familia huwakataa wenyewe ulemavu, kuwatelekeza na wen-gine kuwaficha kwa kuogopa kuchekwa au kujulikana na jamii kuwa wanana watu wenyewe hali hiyo.

Baadhi bila woga wanawatumia kama omba omnia kwenye mitaa mbalimbali wakiwaendesa kwenye viti mwendo kuwa hao wanahitaji msaada kwa wapita njia, lakini kiuhalisa fedha hizo huelekezwa kwa wasio na ulemavu huku wahusia wakiumia.

Pia, baadhi ya maeneo miundombinu muhimu kwa ajili yao hajawekwa, jambo linalowafanya washindwe kupata elimu au huduma muhimu za kijamii kama wengine.

Kutokana na mazingira hasa ya milimani na hali duni za familia zao, wengine wameshindwa kwenda shulenai au kupata huduma nyingine, jambo ambalo linahitaji ushirikiano wa jamii kwa kuwatambua na ku-wasaidia.

Jitihada za kuwatambua zimeendelea na kuwasaidia, lakini bado kazi ni kubwa kwa kuwa mazingira waliyoko ni magumu, yanawanyima kupata fursa muhimu za maisha yao.

Lazima kuendelea kuwasaidia wenyewe mahitaji maalum kwa kuwahakikisha miundombinu muhimu inakuwapo, huduma nzuri za afya na vifaa yya kujifunzia na kusomea.

Mathalani, bado kuna vikwazo nya kupata vitabu nya nukta nundu, karatasni na machapisho mengine muhimu ya kufikisha elimu mbalimbali kwa, mfano kwa taarifa za serikali, mashirika na taasisi mbalimbali.

Wengi bado wanalilia kuwapo kwa fimbo maalum za kuwaongoza, viti mwendo, nukta nundu na watafsiri wa lughu za alama maeneo mbalimbali ili kuhakikisha elimu jumuishi inawafikia.

Upo umuhimu kuendelea kusaidia makundi haya bila kuchoka, kwa kuwa ni wachache kwenye jamii, lazima kubadili mtazamo wa jamii kuwa wanawenza kufanya mambo ambayo hata wasio na ulemavu wanafanya, lakini kila mmoja kukumbuka kuwa ni mlemau mtarajiwu.

Jitihada za serikali zimekuwapo, lakini lazima ziendelee kuhakikisha kuwa kila mwenye mahitaji maalum anapata huduma zote muhimu kwa faida ya wote.

Ni matarajo yetu kwamba kauli ya Rais Samia inaakisi utashi wake binafsi na wa serikali yake katika kuwajali na kutaka kuwawezesha watu wenyewe mahitaji maalum, hivyo jamii nzima iwjibike kuhakikisha hilo linatekelezwa.

Kwa kufanya hivyo jamii yetu itakuwa imetimiza wajibu wake katika kuwajali na kuheshimu haki za binadamu. Kwa kuwa kila binadamu anastahili haki zote zikiwamo za kijamii, kiraia, kiuchumi na kiatmaduni kama inavyoinishwa na Tamko la Umoja wa Mataifa la mwaka 1948 la Haki za Binadamu.

Nipashe hutolewa na kuchapishwa na:

THE GUARDIAN LIMITED

Mhariri Mtendaji: Beatrice Bandawe

Meneja Usambazaji na Masoko: Emmanuel Lyimo, 0716 500500

Mapokezi: 0745 700710

Matangazo: 0782 253676

Baruapepe: advertise@guardian.co.tz

Website: www.ippmmedia.com

www.epaper.ippmmedia.com

Muungwana Lazima Nilonge

Na Sabato
Kasika

Mapendekezo ya LHRC kuhusu usawa wa kijinsia ni ya muhimu

MAADHIMISHO ya Siku ya Wanawake Duniani yamekamilika jana, Zanzibar, huku kukiwa na matamko na mapendekezo mbalimbali yanayotolewa na wadau wa hakiza wanawake yanayolenga kuimarisha usawa wa kijinsia nchini.

Kituo cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC) ni miongo-ni mwa wadau wakubwa wa haki za binadamu, ambacho kimekuja na mapendekezo yenye lengo la kuimarisha usawa huo na kukomesha ukatali wa kijinsia.

Miongoni mwa mapendekezo hayo ni kuendelea kutoa elimu kwa jamii kuhusu usawa wa kijinsia na haki za wanawake, kuimarisha huduma za jamii na kusaidia wanawake wanapopata changamoto za ukatali.

Mengine ni wanawake kutumia fursa zilizoko kujideleza na kuhakikisha wanapata elimu ya kutosha inayohusiana na masuala yanayowahusu ili waendelea kuwa chachu ya kukemea mfumo unaowakandamiza.

Kwene yekutiili wa kijinsia, LHRC inapendekeza kutengezeza sheria mahususi ya ukatali wa kijinsia ili kulinda wanawake na jamii kwa ujumla dhidi ya vitendo nya ukatali, kurekebisha sheria kandamizi zinazoendelea kuathiri wanawake.

Aidha, jamii kutofumbia macho vitendo vyoyote nya ukatali na kutoa taarifa pale mtu anapofanyiwa vitendo nya ukatali, ni pendelezo lingine ambalo limo kwenye

tamko lililotolewa na Mku-rugenzi Mtendaji wa LHRC Anna Henga.

Ni katika mkutano wake na wanahabari alipokuwa akitoa tamko la kituo hicho katika kilele cha maadhisho ya siku hiyo, akisema kwamba bado kuna vikwazo vingi ambavyo wanawake wanakumba-na navyo.

Aidha, pamoja na kuwapo kwa hatua zilizofikiwa kwenye suala la usawa wa kijinsia, kuna changamoto hasa kukithiri kwa ukatali dhidi ya wanawake ambazo zinaendelea kutokea kila kukicha.

Naamini kuwa, iwapo mapendekezo ya kituo hicho yat-azingatiwa na kila mmoja, yanawenza kuimarisha usawa wa kijinsia, lakini pia kupunguza vitendo nya ukatali ndani ya jamii ambavyo kwa namna moja au nyingine vinahatari-sha maisha ya wanawake na watoto.

Henga anakiri kuwapo kwa mafanikio katika uteuzi wa wanawake katika nafasi mbalimbali za uongozi zikiwamo ambazo hazikuwahi kushikili-wa na mwanamke kama Waziri wa Ulinzi, Mkurugenzi wa Mawasiliano Ikulu na Katibu wa Bunge.

Anataja baadhi ya nafasi hizo za uongozi kuwa Baraza la Mawaziri, kuongezeka kwa wanawake kutoa mawaziri wanne hadi kufikia tisa dhidi ya 16, mabalozi wanawake tisa dhidi ya 33, wakuu wa mikoa sita dhidi ya 20, wakuu wa wilaya 40 dhidi ya 101, ni mafanikio.

Kwa maelezo yake, ni wazi

kwamba, safari kufikia asilimia 50 kwa 50 inaendelea vizuri lengo likiwa kumnyanya mwanamke, kwa mazingira hayo ni vyema wale wanaopata nafasi hizo wakitumia inavyotakiwa.

Ndani ya harakati hizo za kutafuta usawa wa kijinsia ni vyema pia jamii kushiriki katika vita ya kukomesha vitendo nya ukatali wa kijinsia ambavyo vinarudisha nyuma maendeleo ya mwanamke.

Kwa mfano, katika taarifa yake kwa vyombo nya habari jana, Mkurugenzi Mtendaji huyo anasema, mwaka 2020 kituo hicho kiliripoti matukio 7,263 ya ubakaji na mengine 26,544 ya ukatali dhidi ya wanawake.

Nionavyo ni kwamba, vita dhidi ya vitendo hivyo, si nya serikali na wadau wake, bali ni kila mmoja kwa nafasi yake hasa kwa kutoa taarifa kwa vyombo nya dola anapoona dalili au kuwapo kuwa na tukio la ukatali wa kijinsia.

Tanzania inayoamini na kusimamia usawa wa kijinsia inawezekana kama ambavyo Henga anasema, kuwa haki za wanawake ni haki za binadamu, hivyo vitendo nya unyanyasaji na ukatali dhidi yao havipaswi kufumbiwa macho.

Pamoja na hayo, jambo lingine la muhimu katika kuhakikisha vita hiyo, ni kuendeleta kutolewa kwa elimu katika jamii kuhusu haki za binadamu ili kusaidia kutokezeza ukatali wa aina zote.

HABARI KITAIFA

Ofisa Mkuu wa Wateja Binafsi na Biashara wa Benki ya NMB, Filbert Mponzi (kushoto), akizindua rasmi Bima mpya ya UMEBIMA, katika viwanja vya Soko la Karume, Ilala jijini Dar es Salaam jana. Katikati ni Ofisa Mtendaji Mkuu wa Jubilee Life, Hellen Mzela (kulia) ni Mkuu wa Idara ya Bima NMB, Martine Massawe. **PI-CHA: MPIGAPICHA WETU**

Serikali yafanya mafunzo kujenga uelewa kuhusu uchumi wa kidijitali

Na Mwandishi Wetu, ZANZIBAR

SERIKALI ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imeendesha mafunzo ya kujenga uelewa kwa viongozi wa serikali kuhusu uchumi wa kidijitali

Katibu Mkuu Kiongozi, Balozi Hussein Kanganja, alifungua mafunzo ya kujenga uelewa kwa viongozi wa serikali ya Muungano na ile ya Zanzibar kuhusu uchumi wa kidijitali katika ukumbi wa Hoteli ya Marijana, Pwani ya Kichangani, Zanzibar. Mafunzo hayo ni ya siku nne na yalianza rasmi jana.

Balozi Katanga alizipongeza uongozi wa Wizara ya Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari na Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TCRA) kwa kuandaa mafunzo hayo kwa viongozi hao kwa kuwakutanisha pamoja.

"Mmefanya jambo jema leo (jana) kwa kuwakutanisha viongozi hawa wenye maarifa, ujuzi na uelewa mbalimbali kwa lengo la kuwaongezea maarifa kuhusu ujenzi wa uchumi wa kidijitali," alisema.

Balozi Katanga alisema suala la uchumi wa kidijitali ni mtambuka, hivyo aliwataka viongozi wenye nafasi ya kufanya uamuzi katika masuala ya kisera na kiutendaji ndani ya serikali kutumia fursa ya mafunzo hayo kujenga uelewa kuhusu mabadiliko hayo ya teknolojia ya habari na mawasiliano (TEHAMA) yanaliwezesha taifa letu kukuza uchumi.

Aliitaka Wizara ya Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kuchukua jukumu la kuendelea kuwa wazazi kwa kukuza sekta ya mawasiliano baina ya serikali; sekta binafsi na wananchi na kubadilika kwa haraka kuendana na maendeleo ya sekta hiyo ili kwenda sambamba na mabadiliko haya na kwenda na wakati hatimaye kipeleka nchi kwenye kizango cha juu.

Katika kufanikisha hayo, alisema mambo ya msingi ni kufungua furasa mpya, kuongeza mapato ya kodi, mifumo ya kiutendaji, upatikanaji wa huduma bora kwa wananchi, huduma za utalii na kuitangaza nchi kimataifa; kufanikisha ongezeko la huduma za intaneti na upatikanaji wa ajira.

Sambamba na hayo alisema mfumo huo mpya unapaswa kuleta mabadiliko kwenye nchi ikiwa ni pamoja na kuongeza wabobezi wenye ujuzi; kuendeleza na kupanua miundombinu ya kimkakati ya TEHAMA na anwani za makazi pamoja na kutafuta masoko.

"Ni imani yangu kuwa mafunzo haya yataliwezesha taifa kunufaika na kwenda kasi na ukuaji wa TEHAMA duniani ikiwa ni pamoja na kuwa na mtandao wenye kasi kubwa; usalama wa mtandao; kapatikanika kwa bidhaa na huduma," alisema.

Naye Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nnauye, alisema mafunzo hayo yatafanyika kwa makundi

mbalimbali ili viongozi wengine wapate mafunzo haya na kunufaika nayo.

Alisema viongozi ndio wanaoshika usukani wa kuendehsa nchi, hivyo wakielewa wataendesa vyema taasisi za serikali ili kuendana na ukuaji wa uchumi na uchumi wa kidijitali ili wananchi na taifa kunufaika na maendeleo ya TEHAMA nchini kueleke Mapinduzi ya Nne ya Viwanda ambayo Tanzania imeamua kujikita kujenga uchumi wa kisasa wa kidijitali kama ilivyoainishwa kwenye Dira ya Maendleo 2025.

Katibu Mkuu wa Wizara hiyo, Dk. Jim Yonazi alisema anaamini kuwa baada ya mafunzo hayo, serikali itabadiishi kabisa namna ya utendaji kazi kwa kuongeza matumizi ya TEHAMA katika kukuza, kuendeleza na kuongeza matumizi ya uchumi wa kidijitali.

Pia alisema Serikali itatumbua fursa hiyo ya kidijitali kuhakikisha sekta mbalimbali zinatumia uchumi wa kidijitali ili kuwezesha mwigilio wa masuala ya TEHAMA katika kunufaisha taifa kwa kuwa serikali inaendelea na ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano; utekelezaji wa mfumo wa anwani za makazi ambapo majina ya mitaa/barabara na namba za nyumba zitaweweza wananchi kunufaika na uchumi wa kidijitali kwa kuwa watatambulika; kufahamika na kupta huduma mahali walipo.

Waziri aonya uvamizi wa maeneo Chalinze

Na Julieth Mkireri, CHALINZE

NAIBU Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, Ridhiwani Kikwete, amesema hakuna nafasi itakayotolewa kwa wanaoingia kwenye maeneo ya watu bila kufuata sheria, wakisubiri huruma ya serikali.

Amesema serikali haiko tayari kuendelea kuwamilia watu hao ambao wamekuwa wakisababisha migogoro ya mara kwa mara na kurudisha nyuma maendeleo.

Ridhiwani alitoa angalizo hilo alipozungumza na wananchi katika Kata ya Msoga, akibainisha kuwa wapo watu maarufu kwa jina la 'tegesha' ambao wamekuwa wakiingia kwenye maeneo yaliyopangwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo ili baadaye walipwe fidia.

Ridhiwani ambaye pia ni Mbunge wa Chalinze, aliwataka wananchi kuacha kuogopana na badala yake kuwafichua wanaohusika kuchangia uwapo wa migogoro ya ardhi katika maeneo yao.

Alisema kumekuwa kukifanyika mikutano ya

"Msiishie kukaribisha watu wanaofuga, ulizeni na idadi ya mifugo waliyano. Rais Samia Suluhu Hassan anataka tusimamie haki, tutafanya hivyo kwa kusimamia sheria," alisema.

Ridhiwani alisema vijiji na wananchi wakipewa ardhi yao, kutasaidia kupunguza migogoro isiyoisha ambayo imekuwa ikileta uhama kwa wananchi wenyewe na kusimamisha shughuli za maendeleo.

"Nimeshuhudia watu wanakuwa walemau, nimezika na kushuhudia misiba mingi inayotokana na migogoro, hatuwezi kukubali hali hii iendelee. Ifikie wakati wa kuimaliza na watu wapimiwe maeneo yao, mipaka iainishwe," alisema.

Mwenyekiti wa Hal-mashauri ya Chalinze, Hassan Mwinyikondo, aliwataka wananchi kuacha kuogopana na badala yake kuwafichua wanaohusika taratibu katika kuwakaribisha wageni kwenye maeneo yao.

Ridhiwani ambaye pia ni Mbunge wa Chalinze, aliwataka wananchi kuacha kuogopana na badala yake kuwafichua wanaohusika kuchangia uwapo wa migogoro ya ardhi katika maeneo yao.

mara kwa mara ambayo ililenga kutatua migogoro ya ardhi lakini hajjaleta matokeo chanya kutokana na baadhi ya wananchi kuwafichua wanaohusika na kusababisha migogoro hiyo kuendelea.

"Ndugu yangu naibu waziri tumekuja kwenye mikutano mara kwa mara kuliongelea suala hili na hawa wananchi lakini bado wanaendelea kulalimika kutomalizika kwa tatizo la kulishiwa mazao yao, hili sasa liko huku chini, tatarudi tena sisi viongozi wa halmashauri tuzungumze nao wawa-fichue wanaohusika na sheria ichukue mkondo wake," alisema.

Ofisa Ardhi wa Hal-mashauri hiyo, Musa Kichumu, aliahidi kushirikiana na wananchi kumaliza migogoro iliyopo kwa kufanya nao mikutano ambayo itahusisha timu ya idara yake ya ardhi.

Baadhi ya wakazi wa vijiji ya Kata ya Msoga walieleza namna wana-vyakabiliwa na kero ya mifugo kuharibu mazao yao mara kwa mara na kuwasabishia hasara.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA WIZARA YA MAJI

TAARIFA KWA UMMA

MKUTANO WA WADAU WANAOOTEKELEZA MIRADI MBALIMBALI KATIKA SEKTA YA MAJI

Kuelekeza Wiki ya Maji 2022, Wizara ya Maji inawaalika katika mkutano wadau wanaootekeleza miradi mbalimbali katika sekta ya maji, wakiwemo Wakandarasi, Wahandishi washauri, wamiliki wa viwanda vinavyozalisha vifaa vya ujenzi wa miradi ya maji, wasambazaji wa vifaa vya ujenzi wa miradi ya maji, wasambazaji wa madawa ya kutibu maji na makampuni ya utafiti na uchimbaji wa visima.

Maudhui ya kikao ni kushauri na kutoa mapendekezo ya kuboresha ushirikiano baina ya Wizara na wadau kwa lengo la kuongeza kasi ujenzi wa miradi ya maji na masuala yanayohusiana na Sekta ya Maji hapa nchini. Mkutano utafanyika Tarehe 10 Machi, 2022.

ENEO: Ukumbi wa St. Gaspar, Jijini Dodoma
Mkutano utaanza saa 02:30 (saa mbili nanusu asubuhi)

Wadau wote mnaalikwa, tafadhalii thibitisha ushirikiano kutoa kutuma barua pepe kwa anuani ifuatayo; tumaini.mwamyala@maji.go.tz au ujumbe mfupi kwenye namba 0754287683

Imetolewa na;
KATIBU MKUU
Wizara ya Maji

Tanzania mwenyeji katika mkutano wa utalii duniani

Na Mwandishi Wetu,
HISPANIA

TANZANIA imetia rasmi saini mataba wa kukubali kuwa mwenyeji wa mkutano mkubwa wa utalii wa 65 wa Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia masuala ya Utalii Duniani (UNWTO), unaotarajiwa kufanyika Oktoba 5 hadi 7, mwaka huu, jijini Arusha.

Waziri wa Maliasili na Utalii, Dk. Damas Ndumbaro, amesaini mataba huo mbele ya Katibu Mkuu wa UNWTO, Zurab Pololikashvil, Makao Makao ya Shirika hilo jijini Madrid, nchini Hispania.

Mkutano huo unatarajiwa kuhud-

huriwa na mawaziri wote wa utalii wa Bara la Afrika pamoja, wabobezi wa kutangaza utalii na wataalamu wa masuala ya utalii kutoka nchi mbalimbali duniani.

Akizungumza baada ya hafla ya utajiai saini, Waziri Ndumbaro alisema mkutano huo ni fursa kwa wadau wa utalii nchini Tanzania kujifunza na kubadilishana uzoefu mkubwa wa kuendesa sekta ya utalii husuni katika kipindi hiki ambacho sekta ya utalii imeanza kuimarike baada ya kuathiriwa na janga la UVIKO-19.

“Tumepewa heshima kubwa ya kuwa mwenyeji wa mkutano huu ambaa naamini utafungua milango ya vivutio vyetu ya utalii kujulikana

duniani kote,” alisema Dk. Ndumbaro.

Kwa upande wake, Katibu Mkuu wa UNWTO, Zurab Pololikashvil, alisema ataendelea kushirikiana na Tanzania kuhakikisha inaendelea kufanya vizuri katika masuala ya utalii huko akiahidi kuipa kipaumbale katika miradi mingi inayofadhiliwa na Shirika hilo.

“Nimekuwa nikipata ushirikiano wa kutosha kutoka Tanzania kupitia Waziri Dk. Ndumbaro, utajiai saini wa leo wa kuwa Mwenyeji wa mkutano huu ni mwanzo tu wa kuhakikisha Tanzania inafanya vizuri katika masuala ya utalii,” alisisitiza Katibu Mkuu huyo.

Waziri wa Maliasili na Utalii, Dk. Damas Ndumbaro (kushoto), akitiliana saini mataba na Katibu Mkuu wa Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia masuala ya utalii duniani (UNWTO), Zurab Pololikashvil, jijini Madrid, nchini Hispania, Tanzania kuwa mwenyeji wa mkutano mkubwa wa 65 wa utalii, unaotarajiwa kufanyika Oktoba 5 hadi 7 mwaka huu, jijini Arusha. **PICHA: WMU**

Mabasi mapya 95 mwendokasi yaja

Na Joseph Mwendapole

WAKALA wa Mabasi Yaendayo Haraka (DART) umesema mwaka huu uteongeza mabasi mengine mapya 95 ikiwa ni sehemu ya hatua za kupunguza msongamano wa abiria kwenye uituo vya mabasi hayo.

Mtendaji Mkuu wa Wakala huo, Dk. Edwin Mhede, alibainisha hayo jana wakati akifungua mafunzo kuhusu mipango ya mitaa kwa Jiji la Dar es Salaam.

Alisema wakala ulijitahidi kuongeza mabasi 70 hivi karibuni kwa ajili ya kupunguza msongamano huo lakini kutohana na wananchi wengi kuchangamka usafiri huo, mahitaji yanaendelea kuongezeka.

Alisema zamani abiria alilazimika kusubiri basi kwa dakika 30 lakini walipoongeza mabasi 70, muda huo ulipungua na kufikia dakika tano na kwamba mpango uliopo unalenga kuondoa hata hizo dakika tano ili abiria akifika tu apande basi na kwen-

daanakotaka.

“Kabla ya mwisho wa mwaka huu tunakusidia kuongeza mabasi mengine mapya 95 na tunaamini kwa kufanya hivi tutaondo kabisa muda wa kusubiri kwa sababu maana ya kuwapo kwa mabasi haya ni watu kuhuli makazini,” alisema

Dk. Mhede alisema ujio wa mabasi hayo pia utapunguza kawaida ya watu kukimbizana kupanda mabasi, hali ambayo imekuwa ikisababisha ajali kwenye uituo hivyo kutohana na watu kukanayagana au kugongwa na mabasi.

Aliwaomba wananchi kuacha tabia ya kukatisha kwenye njia za DART kwa kuwa si salama kwao na kwa mabasi, akionya kuwa wananchi wengi wamekuwa wakipata majeraha wanapokatisha kwenye njia hizo.

“Hakuna haja ya kukimbilia basi, ukakatisha njia ya UDART uwezekano wa kugongwa ni mkubwa. Sasa ni muhimu ukazingatia usalama wako kwanza kabla ya kuchukua uamuza wa kukatisha kwenye njia hizo,” al-

ionya Dk. Mhede

Kiongozi huyo pia alisema wakazi wa Kigamboni wajiandae kupokea huduma hiyo kwa kuwa fedha za kujenga mradi huo kuelekea maeneo yao zimeshapatikana na kinachosubiriwa ni utekelezaji wa mradi.

Alisema ujenzi wa DART kuelekea Kigamboni utafanyiwa kwenye awamu ya tano, akidokeza kuwa ziara za Rais Samia Suluhu Hassan nje ya nchi zimefanikisha upatikanaji wa fedha kwa ajili ya kugharamia mradi huo kwa awamu ya tano.

Alisema ujenzi wa mradi huo kuelekea Kigamboni utapitia kwenye Daraja la Nyerere na maandalizi kwa ajili ya utekelezaji wake yanaendelea vizuri.

DART kwa kushirikiana na Shirika la Makazi Duniani (UN-HABITAT) na Taasisi ya Usafiri na Maendeleo (ITDP), wameandaa mafunzo hayo ya siku mbili kwa ajili ya watumishi wanahusika na mpango mijini na mitaa ya Jiji la Dar es Salaam.

Teknoloja mpya kusaidia wafugaji

Na Beatrice Shayo

WAZIRI wa Mifugo na Uvubi, Mashimba Ndaki, amesema wanatarajia kusambaza teknoloja mpya ya Juncao kwa wafugaji, ili kukabiliana na tatizo la mifugo kufa kwa kukosa chakula.

Waziri Ndaki aliyesema hayo jana jijini Dar es Salaam wakati akifungua mkutano kwa ajili ya kujadiliana teknoloja ya Juncao itakayoanza kutumiwa kwa wafugaji nchini.

Alisema wameamua itumike nchini kwa kuwa wanataka kuziba pengo la malisho ya mifugo nchini na wameomba msaada wa China ili kuwasaidia kuitawanya kwa wafugaji, taasisi na vituo vya mifugo nchini.

Ndaki alisema wameombia Serikali ya China iwapatie uthibitisho wao kwa kuwa mazungumzo yalishafikia hatua nzuri.

“Siku ya leo tumetumia nafasi ya tukio hili kuiomba Serikali ya China itupatio msaada kwa sababu huu ndiyo wakati wake kwa Tanzania teknolojia ya Juncao itakapoanza kuitumia itatusaidia kwa upande wa wafugaji kwa sababu tunajua mabadiliko ya hali ya hewa yaliathiri upatikanaji wa malisho na vyakula vya mifugo hapa nchini,” alisema waziri.

Alisema anakumbuka mwaka jana kulitokea janga kwenye baadhi ya maeneo, mifugo ikafa tatizo kubwa lilikuwa ni malisho pamoja na maji.

“Sisi kama nchi teknolojia hii ya malisho ya Juncao itatusaidia tutakapoisambaza kwa wafugaji wetu kwa sababu inafaa kulimwa katika maeneo yote hajjalishi ni ardhi yenye ukame ama inayopata maji kiasi gani malisho haya yanaota itatusaidia kwa wafugaji wetu,” alisema Waziri.

Waziri alisema teknolojia hiyo itawasaidia kuongeza uzalishaji wa malisho na kuongeza ubora wa mifugo yao na kupata kipato kikubwa zaidi.

Waziri alisema kikao cha jana ni kwa ajili ya kujadili teknolojia ya malisho iitwayo Juncao ambayo asili yake ni nchini China.

“Kikao hicho tumeangalia matumizi ya teknolojia hii na mafanikio yake katika maendeleo ya ufugaji au ya sekta ya mifugo kwa ujumla wake kwa Tanzania, kwa hiyo washiriki watapata nafasi ya kufahamu vizuri juu ya matumizi ya teknolojia hiyo.”

Alisema washiriki wataelewa kwa upana ni namna gani inavyositawishwa, kuboresha ikitumiwa na mifugo, kuboresha uzalishaji ama kuongeza tija kwa wafugaji wa nchini.

Aidha, alisema baada ya kukamilika kwa kikao hicho mchakato wa kupata kibali kutoka serikali ya China utaendelea na kwamba ndani ya mwezi mmoja ujao utakamilika.

Ndaki alisema mchakato huo utakapokamilika wataanza kutoa elimu ya ufahamu kuhusiana na teknolojia hiyo kwa wadau wote wanaohusika, vyuo vikuu na taasisi mbalimbali za serikali na baada ya hapo watakwendwa kwa wafugaji.

Aidha, alisema idadi ya mifugo iliyopo nchini ni milioni 67 wakiwamo mbuzi, ng’ombe, kondoo na punda.

Awali, Mkurugenzi wa Idara ya Uendelezaji wa Malisho na Rasilimali za Vyakula Vya Wanyama kutoka Wizara ya Mifugo na Uvubi, Dk. Asimwe Rwigusa, alisema wamekutana kupata utaalamu ili kuona ni namna gani teknolojia hiyo itakavyokwenda kuisaidia Tanzania hasa kwa upande wa uzalishaji wa malisho na uyoga.

“Juncao ni aina ya malisho ya nyasi ambazo zinatumiwa kwa mifugo na yamefanyiwa utafiti na wenzetu kule China na yameonekana yanakuwa haraka na pia kiwango kikubwa cha protini. Tayari tumejaribu kuyapanda malisho hayo katika shamba letu tumeona malisho hayo yanazalisha kwa wingi shina moja linatoa matawi mengi,” alisema Dk. Rwigusa.

HABARI KITAIFA

Usawa haki kijinsia wahamasishwa SBL

Na Mwandishi Wetu

KAMPUNI ya Bia ya Serengeti (SBL) imesema inaendelea kuonyesha njia kwenye masuala ya kijinsia kwa kutoa fursa sawa kwa wanawake kwenye maeneo mbalimbali kama ajira, elimu na mapinduzi ya kilimo.

Napenda kusisiza kuwa usawa siyo suala la wanawake, ni suala la kibashara. Biashara yenye usawa ni biashara wezeshi. Usawa wa kijinsia ni muhimu kwa uchumi na jami kusonga mbele," alisema Mark Ocitti, Mkurugenzi Mtendaji wa SBL kwenye maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani kwa mwaka 2022.

Mkurugenzi huyo alisema kila mtu ana wajibu wa kusaidia kuwepo kwa usawa wa kijinsia.

"Wote tunawajibika kwa mawazo na matendo yetu kila siku. Tukiamua kupinga ubaguzi wa kijinsia tunaweza na tukafurahia kwa pamoja mafanikio ya wanawake," alisema.

Mark alisema SBL katika programu zake inahakikisha kuwa ujumuishi wa makundi mbalimbali unakuwepo, na kutolea mfano katika programu yao ya ufadili wa masomo ya kilimo inayojulikana kama Kilimo Viwanda ambayo imefadhibili wanafunzi 200 mpaka hivi sasa. "Tumehakikisha kuwa uwakilishi wa nusu kwa nusu kati ya wanaume na wanawake unakuwepo," alisema.

Anasema pia SBL inaenda sha programu ya STEM am-bayo huwachukua kutoka vyuoni vijana wa kike wanaofanya vizuri katika fani za Sayansi, Teknolojia pamoja na Hisabati na kuwapa fursa ya kujifunza kwa vitendo kwa muda wa mwaka mmoja katika viwanda vyake.

"Tangu tuanzishe programu hii mwaka 2020, vijana wengi wa kile wameweza kupata fursa ya kujifunza kwa vitendo katika idara zetu mbali mbali. Lengo letu ni kuona mtoito wa kike anakuwa sehemu ya maendeleo y sayansi kwa kunufuika moja kwa moja na fursa mbali mbali," alisema.

Mark alisema SBL kupitia kampuni yake mama ya Diageo imekuwa ikihamasisha ujumuifu wa makundi mbalimbali katika shughuli zake ikilenga kuwa na uwakilishi wa nusu kwa nusu kati ya wanawake na wanaume kufikia mwaka 2030.

"Wote tunawajibika kwa mawazo na matendo yetu kila siku. Tukiamua kupinga ubaguzi wa kijinsia tunaweza na tukafurahia kwa pamoja mafanikio ya wanawake," alisema.

Polisi kufuutilia biashara haramu ya kutumikisha wenyewe ulemavu

**Na Ashton Balaigwa,
MOROGORO**

JESHI la Polisi mkoani Morogoro limejipanga kufuutilia mtandao wa watu wanaoendesha biashara haramu ya kuwatumikisha watoto wenyewe ulemavu, kuwatemebeza mitaani kuomba fedha na kujiptatia kipato kisicho haramu.

Kamanda wa Polisi wa mkoaa huo, Fortunatus Musilim, alisema hayo mjini hapa kwenye hafla ya wanawake wa Chama cha Wafanyakazi wa Serikali na Afya (TUGHE) wa mkoaa huo.

Alisema, jeshi hilo lina taarifa za kuwapo watu ama mtandao wa watu unao watumia vibaya watoto wenyewe ulemavu kuwapitisha mitaani wakiomba fedha

jambo ambalo ni kinyume na sheria.

Kamanda Musilim alisema kwa sasa tatizo hilo limekuwa kubwa, lipo ndani ya mkoaa huo na watu wanawatumia watoto wenyewe ulemavu kuwa ni sehemu ya biashara wakiwapandisha kwenye baiskeli zao kupita mitaani na maeneo mbalimbali kujiptatia kipato.

"Tumeanza kulifanyia kazi hilo tatizo ili kuweza kuhakikisha watoto hawa wenyewe ulemavu wasiweze kutumika kuwa ni sehemu ya vyanzo vyao vya mapato," alisema Musilim.

Pia, alisema kama ni suala la misaada kwa watoto hao inapaswa kupitia katika utaratibu unaokubalika badala ya kuwatemebeza watoto hao na kuwfanya kama kitega uchu-

mi.

Naye Mwenyekiti wa Chama cha Wazazi na walezi wenyewe watoto wenyewe kichwa kikubwa na mgongo wazi mkoaa wa Morogoro (ASABHT), Korumba Mbiki, alisema mkoaa una watoto wenyewe ulemavu huo wapatao 287 kati yao wa kiume ni 159 na wa kike ni 128.

Kwa upande wake Mganga wa Hospitali ya Rufani ya Mkoaa wa Morogoro, Isabela Shija, alisema kila mwezi wastani wa watoto wawili hadi watatu wanazaliwa wakiwa wenyewe kichwa kikubwa na mgongo wazi.

Dk. Shija ambaye anasimamia matibabu yao aliutaja mgogo wazi (Spina Bifida) ni ulemavu ambaa hutokea mapema katika wiki tatu za mwanzo za ujauzito. Alisema sababu ya tatizo

hilo bado haijajulikana, lakin wataalamu wanaeleza ya kwamba kwa asilimia 80 husababishwa na upungufu wa vitamini ya Folic Acid kwa mama kabla na wakati wa kuifungua.

Kuhusu kichwa kikubwa (Hydrocephalus), Dk. Shija alisema ni ulemavu ambaa mtoto anaweza akazaliwa nao, au kupata baada ya kuzaliwa, husababishwa na kuziba kwa njia za maji zilizomo kichwani kwa sababu ya maambukizi, upungufu wa folic acid, ajali au maumbile.

Dk. Shija alisema, ili kuzuia kujitokeza kwa magonjwa hayo amewashauri wanawake kutumia vyakula vyenye folic acid miezi mitatu hadi sita kabla ya ujauzito wao.

Ofisa Mtendaji Mkuu wa Kampuni ya Bima ya Strategies, Dk. Flora Minja (kushoto), akikabidhi mahitaji muhimu ya wazazi kwa Zulpha Abdul, katika wodi ya wazazi ya Hospitali ya Mkoaa ya Mwananyamala, mkoani Dar es Salaam jana, ikiwa ni sehemu ya Kampuni hiyo kuadhimisha Siku ya Wanawake Duniani. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Makada CCM Ubungo waelekezwa kuhamasisha chanjo ya UVIKO-19

Na Sabato Kasika

CHAMA Cha Mapinduzi (CCM), Wilaya ya Ubungo mkoani Dar es Salaam, kimeelekeza makada wake kushirikiana na viongozi wa serikali za mitaa kuhamasisha chanjo ya UVIKO-19.

Mwenyekiti CCM wa wilaya hiyo, Lucas Mgonja alisema, Ubungo ina ofisi 90 za serikali za mitaa na vituo 50 vya kutolea chanjo hiyo, na kwamba kila kada kwa nafasi yake inatakiwa kuhimiza.

"Kama chama, tuna wajibu kuhamasisha chanjo ya kujikinga na ugonjwa huo, hivyo njia mojawapo tunayotumia, ni kuwahimiza makada kwenye ng-

zi ya serikali za mitaa kufanya kazi hiyo," alisema Mgonja.

Alisema, pamoja na kwamba chanjo hiari, suala la kuhamasisha ni la muhimu, kwa kuwa, kumekuwapo na upotoshaji ambaa unaweza kusababisha watu wanaotaka kuchanja wawe na hofu.

"Lakini ninaamini kwamba, uhamasishaji huo unaobatana na elimu sahihi kutoka kwa wataalam wa afya walio kwenye vitu vya kutolea chanjo, unaweza kusaidia watu kujitokeza kwa wingi kuchanja," alisema.

Mwenyekiti huyo alisema, chama hicho kina makada wenye na wenyewe ushawishi mkubwa katika jamii, na kwamba ham-

sa yao kwenye suala la chanjo inaweza kuwa na mchango mkubwa.

"Elimu ya kuhusu chanjo ni jukumu la wataalamu wa afya, sisi wajibu wetu ni kutoa hamasa kwa wananchi ili kujitokeza kwa wingi kupata elimu hiyo kisha waamue kwa hiari yao

kwenda kupata chanjo," alisema. Alisema, wao kama chama wanaamini kuwa kasi ya utoaji wa elimu ya chanjo inahitajika zaidi, hasa kutokana na idadi ndogo ya watu ambaa wamejitekeza kuchanja tangu huduma hiyo ilipoanza kutolewa mwaka jana.

"Mganga Mkuu wa Serikali, Dk. Aifello Sichalwe alishatoa

taarifa kwa umma kuwa hadi kufikia Februari 6 mwaka huu, ni watu 2,117,387, sawa na asilimia 3.67 waliokuwa wamepata dozi kamili ya chanjo ya UVIKO-19," alisema.

Mgonja alisema, kwa takwimu hizo ni wazi ipo haja ya kuongeza kasi ya uhamasishaji ili watu wengi zaidi wachanjwe, na kwamba kwa upande wao CCM Ubungo wanatumia makada kuhamasisha.

Alisema, vyama vya siasa ikiwamo CCM vina mchango mkubwa kwenye suala la chanjo ya UVIKO-19, kwa kuwa vina wanachama ambaa ni muhimu wahamasishwe na waelimishwe ili wachanjwe.

Wadau walilia usawa matumizi ya mitandao

Na Jenifer Gilla

KATIKA kuadhimisha Siku wa Wanawake Duniani, wadau wa haki ya kutumia mitandao nchini wameombia serikali kushughulikia changamoto zinazotokana na matumizi ya mtandao nchini ili kuongeza idadi ya wanawake wanaotumia huduma hiyo na kuleta usawa.

Hayo yalisemwa jijini Dar es Salaam, katika semina iliyojadili haki za matumizi ya mitandao nchini iliyoandaliwa na taasisi zinazotetea haki ya kutumia mtandao, Zaina Foundation ya Tanzania ikishirikiana na Paradigm Initiative ya Nigeria.

Akifungua semina hiyo Mkurugenzi Mtendaji wa Zaina Foundation, Zaituni Njovu, alisema takwimu zinaonyesha

kuna idadi ndogo ya wanawake wanaotumia mitandao ukilinaganisha na wanaume.

"Mfano Takwimu za Shirika la Elimu, Sayansi na Utamaduni la Umoja wa Mataifa (UNESCO), zinaonyesha ni asilimia 17 tu ya wanawake nchini wanatumia mitandao kulinganisha na asilimia 35 ya wanaume, tunaona hapa kuna 'gap' (pengo) kubwa linahitaji kuzibwa ili kuleta usawa," alisema Zaituni.

Alitaja baadhi ya changamoto zinazochochea kuwapo kwa pengo hilo ni miundombinu ya upatikanaji wa mtandao pamoja na gharama kuwa juu na kuumba serikali kuifanyia kazi ili wanawake wengi zaidi waweze kuipata haki hiyo.

"Tunapenda kuijulisha serikali kuwa gharama kubwa katika huduma hiyo tofauti na vipato vyao ni sababu ya wanawake kutotumia mitandao, laki-

ni kwa maeneo ya vijijini bado mitandao ni ya shida mpaka ukiae eneo fulani ndio upate huduma," alisema Zaituni. Alisema pia kumekuwa na unyanyasaji wa wanawake katika mitandao ya kijamii hali inayowafanya kundi hilo kuiweka pemberi na matumizi hayo, hivyo kuiomba serikali kupitia upya sheria ya mitandao.

"Tunaiomba pia serikali ipite upya sheria za matumizi ya mitandao ili kuwabana wale wanaotoa lugha za kuwanyanya na kuwakosesha kutumia mitandao ya kijamii wenza ili kila mmoja aweze kuitumia haki yake ya kutumia mtandao," aliongeza.

Naye Mkurugenzi wa Myhealth Foundation, Dk Harieth Mkaanga, alisema Watanzania wanapaswa kuelewa kuwa ni haki ya kila mmoja wao kupata kutumia mtandao kwa kutoa au

kupokea taarifa.

Dk. Mkaanga aliiomba serikali kuliangalia suala la haki ya mtandao kwa kina kwa kuwa kuna unyanyasaji wa wanawake unaoendelea na unasababisha jamii kukosa marifa mazuri kutoka kwa wanawake.

Naye Furaha Libangu, Mrati-bu wa Mashirika yasiyo ya kiserikali kutoka Manispaa ya Kinondoni, alisema serikali inatambua mchango wa sekta binafsi katika kuleta usawa wa matumizi ya mitandao nchini na kuhakikisha kuwa kila mwananchi anaitumia haki hiyo bila bughudha.

"Kwa kuwa sasa tunatambua chanzo cha tatizo letu, tunawakaribisha Zaina Foundation na wadau wengine mje mshirikane na serikali kwa pamoja tujadili ni kwa namna gani tunaweza kuliweka jambo hili sawa," alisema.

Mkurugenzi Mkuu wa Kampuni ya Mawasiliano ya TTCL, Waziri Kindamba (kulia walioketi) na Mtendaji Mkuu wa Kampuni ya Teknolojia ya Huawei Tanzania, Damon Zhang (kushoto walioketi), wakitia saini hati ya makubaliano ya ushirikiano wa kiutendaji utakaoziwezesha pande hizo mbili kushirikiana katika kuboresha teknolojia ya mawasiliano nchini. Anayeshuhudia ni Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nnauye (nyuma). **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Huawei, TTCL kuboresha teknolojia ya mawasiliano

Na Mwandishi Wetu

KAMPUNI ya Mawasiliano ya TTCL na Kampuni ya Teknolojia ya Huawei, wametia saini hati ya makubaliano ya ushirikiano wa kiutendaji utakaoziwezesha pande hizo kushirikiana katika kuboresha teknolojia ya mawasiliano nchini.

Makubaliano hayo pia yanahuisha uunganishaji wa huduma ya uhakika ya mtandao wa intaneti majumbani (FTTH), upanuzi wa huduma ya intaneti yenye kasi (4G), na upanuzi wa huduma hizo hususi maeneo ya vijijini.

Hati hiyo ya ushirikiano ilisainiwa katika kilele cha Siku ya Biashara kwa Tanzania katika maonyesho ya Biashara ya Dubai Expo 2020 yaliyofanyika,

Dubai, Falme za Kiarabu hivi karibuni ambapo Rais Samia Suluhu Hassan alikuwa mgeni rasmi.

Akizungumzia makubaliano hayo, Mkurugenzi Mkuu wa TTCL Waziri Kindamba, alisema ushirikiano huo alieleza kuwa makubaliano hayo yanalinga katika kuziwesha pande zote mbili kushirikiana katika nyanja mbalimbali za kiutendaji hatua ambayo italisaidia shirika hilo kujijengea uwezo wa kufanisi hususani katika kipindi hiki ambacho Tanzania inapitia mabadiliko ya kidijitali yanayoakisiwa na ongezeko la watu wanaouganishwa kwenye huduma za mawasiliano na mtandao.

"Naweza kusema ushirikiano huu na kampuni ya Huawei

Technologies umekuja wakati mwafaka sana, kwani kwa kiasi kikubwa utachangia katika kufanya nchi yetu kuwa ya kidijitali. Lengo letu ni kuhakikisha kuwa kila mteja anaunganishwa na huduma za mtandao za haraka na bora," Alisema.

Kwa upande wake Mtendaji Mkuu wa Huawei Tanzania, Damon Zhang alisema kuwa nia ya Kampuni ya Huawei katika kushirikiana na TTCL ni matokeo ya kutambua kuwa miundombinu ni jambo lenye umuhimu zaidi katika maendeleo ya sekta yoyote, hasa sekta ya Mawasiliano," alisema na kuongeza:

"Hutua yetu ya kushirikiana na TTCL ni matokeo ya Huawei kutambua ukweli kwamba miundombinu ina umuhimu mkubwa katika maendeleo ya

sekta ya mawasiliano nchini. Tunawakakishia dhamira yetu ya kuendelea kushirikiana na serikali na mashirika yake ili kuhakikisha Tanzania inaunganishwa kikamilifu."

Akizungumza katika hafla hiyo, Katibu Mkuu Wizara ya Uwekezaji, Viwanda na Biashara Prof. Godius Kahyarara, pamoja na kupongeza hutua hiyo, alisema kuwa ushirikiano kati ya mashirika hayo mawili utajengea uwezo kampuni ya Mawasiliano ya TTCL katika sekta ya TEAMA na maeneo mengine.

Utiaji saini wa hati ya makubaliano kati ya Kampuni ya Teknolojia ya Huawei na TTCL ulishuhudiwa pia na Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nnauye.

LHRC yataja mambo 3 ya usawa kijinsia

Na Sabato Kasika

KITUO cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC), kimekuja na mapendekezo matatu, ambayo kinaamini kuwanawenza kusaidia kuimarsisha na kufanikisha usawa wa kijinsia ipasavyo.

Mkurugenzi Mtendaji wa kituo hicho, Anna Henga, ndiye aliyetoa mapendekezo hayo jijini Dar es Salaam jana alipota tamko la LHRC kwa waandishi katika kilele cha maadhisho ya Siku ya Wanawake Duniani.

Alitaja mojawapo ya mapendekezo hayo kuwa ni kuendeleta kutoa elimu kwa jamii kuhusu usawa wa kijinsia na haki za wanawake, kuimarsisha huduma za jamii na kusaidia wanawake wanapopata changamoto za ukatili.

"Tunashauri kutengeneza sheria mahsusii ya ukatili wa kijinsia ili kulinde wanawake na jamii kwa ujumla dhidi ya vitendo vya ukatili, kurekebisha sheria kandamizi zinazoendelea kuathiri wanawake," alisema Henga.

Alitaja pendekezo lingine ni kutofumbia macho vitendo vyovoyote vya ukatili na kiutoa taarifa pale wanapona mtu anafanyiwa ukatili na pia kuachana na mila na desturi zilizopitwa na wakati zinazokandamiza ustawi wa mwanamke.

"Lakini tunapendekeza kuwapa nafasi wanawake kunoyesha uwezo wao ikiwamo kwenye uongozi katika ngazi za maamuzi, lakini pia wanawake wenyewe wajiamini na kuamini kuwa wanawea," alisema.

Aliwataka wanawake kutumia fursa zilizoko kuijiende-leza na kuhakikisha wanapata elimu ya kutosha inayohusiana na masuala yanayowahu, na kwamba waendelee kuwa chachu ya kukemea mfumo unaowakandamiza.

Alisema, Tanzania inayoomini na kusimamia usawa wa kijinsia inawezekana, na kwamba haki za wanawake ni haki za binadamu, na kwamba vitendo vya unyanyasaji vinavyowabagua ni sawa na kuvunja haki zao za msingi.

Aidha, alisema, pamoja na hayo, tangu mwaka 1997, Tanzania imeshuhudia mababiliko mbalimbali katika masuala ya uongozi pamoja na mipango madhubuti yenye lengo la kuufikia usawa wa kijinsia.

"Mababiliko hayo ni pamoja na uteuzi mbalimbali wa wanawake katika nafasi za uongozi ambazo hazikuwahi kushikiliwa na mwanamke kama Waziri wa Ulinzi, Mkurugenzi wa Mawasiliano ikulu na Katibu wa Bunge," alisema.

Ukurasa 12

KITIMOTO UKRAINE

Wanafunzi wanavyohaha kusoma, kuokoa maisha

Ukurasa 13

Tausi Coffee jina linalotikisa kisiasa, kiuwekezaji

Ukurasa 14

Aisha Machano - Mwenezi BAWACHA:Tuliko, usajili kielektroniki

siasa

HABARI BORA NA KAMILIFU

JUMATANO MACHI 9, 2022

Nipashe

Jicho la wachambuzi kuhusu dira ya CHADEMA yenye Mbewe huru

- Kijo-Bisimba: Dai la Katiba Mpya Uamuzi mgumu waja
- Mwakatobe: Serikali imethubutu

Na Sabato Kasika

HABARI za kuachiwa huru Mwenyekiti wa CHADEMA, Freeman Mbwe, ndilo jambo linaloendelea 'kutrend' kwenye mitandao.

Tangu mwishoni mwa wiki miuongoni mwa taarifa zinazondelea kuzungumzwa na watu wa kada mbalimbali na kuan-dikwa katika vyombo vya habari, ni kuachiwa huru Mwenyekiti Mbwe.

Kila mmoja anaongea lake kuhusu maendeleo ya chama hicho baada ya mwanasiasa huyo kuwa huru na kwamba huenda chama kikaimarika zaidi kwa haraka, au akawa na kazi kubwa tena ya kurekebisha iwapo kuna m dororo.

Nipashe inazungumza na baa-dhi ya wachambuzi wa siasa kufahamu kipi ambacho wanakiona kwa chama hicho baada ya Mwenyekiti wa Taifa kuunganya na viongozi wenzake, akipoteza-na nao kwa miezi nane alioituma rumande.

Dk. Hellen Kijo-Bisimba, mwanaharakati na mtetezi wa haki za binadamu, tangu akiwa Mkuru-genzi Mtendaji Kituo cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC), anasema Mbwe kuwa huru ni mwanzo kuendeleza ajenda ya katiba mpya.

"Ninaamini chama kinaweza kuja na nguvu mpya ya kuen-deleza ajenda ya kudai katiba mpya, kuandaa mkutano mkuu ili kujadili mambo mbalimbali likiwalomo sakata la wabunge wa viti maalumu," anasema Dk. Hellen.

Anasema, ajenda hizo zilitakishwa baada ya Mbwe kumatwa na kwamba viongozi wa chama hicho waliweka pem-

beni masuala hayo na kuelekeza nguvu katika kushughulikia kesi ya mwenyekiti wao.

Mwanaharakati huyo anasema, anasikia taarifa za kurudi nchini Makamu Mwenyekiti wa CHADEMA anayeshi ughaubuni, Tundu Lissu, na kwamba kama zina ukweli, kuna uwezekano wa CHADEMA kuibuka kwa kishindo.

"Ninasema hivyo kwa sababu watu hao wana ushawishi mkubwa kwa umma, lakini cha msingi ni kufanya siasa za kistaarabu kama ambayo Rais Samia Suluhu Hassan amekuwa akiagiza ili kujenga nchi kwa pamoja," anasema.

MAAMUZI MAGUMU

Mchambuzi wa siasa Gwandumi Mwakatobe anasema, chama hicho kinaweza kufanya maamu-zu magumu hasa kwenye suala la wabunge 19 wa viti maalumu am-bao wamekuwa ni gumzo kubwa.

"Kimsingi siyo rahisi kutabiri kwani wachambuzi si watabiri bali wanachambua kile ambacho tayari kimetokea, lakini kwa suala la Mbwe kuwa huru ninadhani sasa mkutano mkuu utafanyika," anasema Gwandumi.

Aidha, miuongoni mwa ajenda ambazo zimekuwa zikisubiriwa kwa hamu, ni kuhusu wabunge hao, na kwamba hilo ndilo am-balo linamfanya aseme kuwa huenda chama kikafanya uamuzi wa kuwatimua wabunge hao.

"Sisi tunasikiliza watakav-yo-panga wenye, hivyo ni vyema tusubiri kwani hata bunge linase-ma halina tatizo kuhusu kuwaon-do bungeni wabunge hao bali linasubiri taarifa kutoka Tume ya Taifa ya Uchaguzi," anasema.

Gwandumi anafafanua kuwa , hicho ndicho kikubwa anachok-

Dokta Hellen Kijo-Bisimba, anasema juhudzi za kuomba kuan-dikwa katiba mpya zitaendelea. **PICHA: MTANDAO**

iona mbele baada ya Mbwe kuwa huru, na kwamba suala la chama kudai katiba mpya linajukana kwa maelezo kwamba hilo ni hitaji la Watananzia wote.

MARIDHIANO KWANZA

Godwin Gonde ni Mhadhiri wa Chuo cha Diplomasia na mchambuzi wa siasa, ambaye anasema halina kupima hatima ya chama hicho bali anaangalia uthubutu wa serikali wa kutafuta maridhiano ambayo kwa kweli ni nzuri na unaofariji," anasema Gonde.

"Katika awamu ya tano, kuliku-wa na sintofahamu kwenye siasa za Tanzania hasa kwa vyama vya upinzani, lakini awamu ya sita imekuja na mfumo wa kutafuta maridhiano ambayo kwa kweli ni nzuri na unaofariji," anasema Gonde.

Anasema, anachokiona ni kue-ndeleza kuimariika kwa demokra-sia nchini, ambayo anasema miaka ya nyuma ilikumbwa na ukakasi kidogo na kusababisha vyama kushindwa kufanya shu-

ghuli zake.

"Viongozi wa chama hicho, wanajua wamejpangaje, hasa kwenye mambo yanayohusu chama chao ikiwamo suala la kudai katiba mpya na sakata la wale wabunge wa viti maalumu, siwezi kuwasemea," anasema.

"Suala si kuangalia kuwa CHADEMA itakuwa ya aina gani baada ya Mbwe kuachiwa huru, bali cha msingi ni uthubutu wa serikali wa kutaka kuimarishe demokrasia kwa kutafuta mari-dhiano ya kisiasa," anasema mwanzuoni huyo.

Mchambuzi huyo anasema, kama kuna mambo ya msingi ambayo Rais na viongozi wa CHADEMA wameafikiana, naomb-a yareshimiwe na hasa suala la kufanya siasa za kistaarabu.

MBOWE YU HURU

Machi 4 mwaka huu, mwanasiasa huyo aliachiwa huru ambapo tangu kutiwa mbaroni mwaka jana hadi alipoachiwa huru, kulikuwapo na wito kuto ka watu mbalimbali waki-wamo viongozi wa dini walio-taka asamehewe.

Kesi yake ilikuwa ni moja ya mambo yaliyoteka karibu maeneo yote ya nchi na kwingineko duniani, huku pia wanadiplomasia wa nchi za magharibi wakifika wakati wote mahakamani kufua-tilia mwenzendo wa kesi hiyo.

Baada ya kuachiwa huru, mwanasiasa huyo alikutana na Rais Samia Ikulu na kufanya mazungumzo, huku Mbwe akimshukuru Rais kwa kuonyesha kujali na kwamba, msingi mkuu wa kujen-ga taifa ni kusimamia katika haki na ukweli.

Pamoja na hayo, Mbwe aka-kaririwa na vyombo vya habari akisema kuwa walikubaliana kufanya siasa za kistaarabu na za kiungwana, na kwamba, yuko tayari kushirikiana na serikali katika kuleta maendeleo.

KITIMOTO UKRAINE

Wanafunzi wanavyohaha kusoma, kuokoa maisha

Na Christina Mwakangale

TANGU Februari 24 mwaka huu, yamkini si shwari tena nchini Ukraine kufuatia mzozo baina yake na Russia. Hivyo ni vyema kuan-galia hali halisi inayodaiwa im-echochea vitu baina ya ndugu hao.

Kwa kurejea historia za mataifa hayo yanayopambana kwa lugha za wenyejii jina la taifa hilo linalopigwa linatamkwa Ukraina-siyo Yukrein kwa Kiingreza au liliyozoleka.

Ukraina ilikuwa sehemu ya Jamhuri za Kisovieti USSR, nchi hizmo zina udugu wa asili tangu enzi za muungano.

Kihistoria mji mkuu wa nchi ya Russia iliitwa 'Russ' iliyozaa Urusi au Rossiya kwa lugha za wenyejii.

Mji mkuu wa Byeloruss am-bayo leo huitwa Belarus na Ukraina ulikuwa Kiiv, au Kiev ambaeo leo ni makao makuu ya Ukraina.

Warusi na Waukraina na Wau-byeloruss ni wamoja kihistoria, kiutamaduni, kiserikali na hata kijeshi.

Wamekuwa pamoja enzi zote kabla na baada ya vita nydingi vi-kiwamo vita vya wababe wawili Wakomonist na Mabeberu maarufu vita baridi.

Yukraina ni kipenzi cha Urusi inazio siri nydingi za Urusi, taarifa za kijeshi na silaha, za Rossiya na Byeloruss hivyo ni mambo ya ndani.

Watuhawa ni wamoja na hata lugha zao na madhehebu yao ni ya 'Pravoslavnyi' au Orthodox.

Baada ya kusambaratika Muungano wa Kisoviet, Byeloruss na Ukraina zilijitangazia uhuru kamili.

Lakini, vita inazuka kwa sababu ya kitendo cha Ukraina kutaka kujiunga na Umoja wa Majeshi ya Kujihami ya Magharibi-NATO.

Ikumbukwe NATO alikuwa hasimu wao mkubwa kwa miaka mingi hasa enzi za vita baridi ikihiusha Urusi na Marekani na hata leo pia ni mahasimu wa miaka mingi.

Hivyo kwa mujibu wa Urusi, nia au tafsiri ya kuikaribisha NATO Ukraina ni hatari na kitisho kwa uwapo wa Russia yenye ambayo ndiye mrithi mkuu wa iliyokuwa Jamhuri za Kisovieti.

WANAFUNZI UKRAINA

Baada ya kuangalia kiini cha vita ni wakati wa kutazama hatima ya wanafunzi walio ukrai-na na yapi matazamio na changamoto wanazopipata wakati taifa wanakosomea likiwa vitani.

Tangu miaka ya 1960 wanafunzi kutoka maeneo mbalimbali duniani wamekuwa wakisaka elimu hasa ya juu ughaibuni.

Hata kwa nchi za Afrika Mashariki, wanafunzi walijelimi-sha kwenye vyuo vya nchi wana-chama vya iliyokuwa Jumuiya ya Afrika Mashariki, wakisoma kwe-nye chuo cha Makerere, Uganda kilichokuwa maarufu miaka hiyo.

Aidha, vyuo vingine maarufu barani Afrika kama Nairobi Kenya kadhalika Chuo Kikuu cha Dar

Katibu Mkuu wa NATO Jens Stoltenberg. Alianza kuongoza majeshi hayo mahasimu wa Russia kuanzia 2014 ndiye anayetazamwa kwenye vita hiyo. **PICHA: MITANDAO**

“

Sina muda kusema ni-anze mas-omo nina-chohitaji ni shahada yangu. Lab-da nimalizie shahada ya pili sehemu nydingine.

es Salaam ambacho pia wameso-ma viongozi kadhaa wa Afrika ni moja ya mifano ya kusaka elimu 'majuu'.

Vivyo hivyo wazazi, walezi ha-wakulaza damu ilipotokea fursa kimasomo nje ya bara la Afrika, kulikopatikana udhamini wa masomo tangu mwanzo hadi kuhitimu shahada kwenye fani tofauti.

Utamaduni huo umejengeka hadi sasa ndiyo maana vita ya Urusi na Ukraina imewanaswa wanafunzi walio kwenye vyuo vyake ambaeo wameathiriwa na mapambano wakiwamo kutoka barani Afrika.

Wapo Watanzania, Waangola, Waongo, Waghana, Wanaigeria na raia wa nchi nyininge nydingi, ambaeo walikuwa nchini humo kusoma elimu ya juu.

Inakadiriwa wanafunzi kutoka Afrika, Asia na Mashariki ya Kati ni takribani 76,000 wanasoma nchini Ukraine, kwa mujibu wa data za nchi hiyo za mwaka 2020.

Pia, robo ya wanafunzi hao hutoka Afrika wengi wao ni raia wa Nigeria, Morocco na Misri huku India ikiwa na wanafunzi wengi zaidi, takribani 20,000.

Wengi wa wanafunzi hao wamefuata ujuzi tofauti nchini

Ukraine kama vile kozi ya tiba na afya, uhandisi na biashara.

KWANINI UKRAINE

Huenda wapo wanaojiuliza kipi kiliwavitua kusoma Ukraine?

Kwa mujibu wa vyombo vya habari mbalimbali vya kimataifa, Ukraine imekuwa ikipokea wanafunzi kutoka nje kwa miaka mingi tangu zama za Shirikisho la Kisovieti na kwamba nchi nydingi za Kiafrika zilivutiva kutokana na uwekezaji uliowekwa huko kwenye elimu ya juu.

Hivi karibuni vyuo vya Ukraine vilitumiwa kama langoo kuu la 'ku-to' au kupata mchongo kuele-keea nchi za Ulaya, aidha fursa za kazi ama ujuzi zaidi wa gharama naufuu ulipatikana ikilinganishwa na vyuo vingine.

Vilevile upatikanaji wa nyaraka za kusafiria visa ni rahisi na wen-gine hufanikiwa kupata uraia au ukazi wa kudumu kutokea nchini humo.

"Shahada ya Ukraine inatam-buliwa na ni ya kiwango chenye hadhi," anasema Patrick Esu-gunum, anayefanya kazi kwenye taasisi ambayo hutoa mwongozo kwa wanafunzi kutoka Afrika Magharibi wanaohitaji kusoma Ukraine.

Desmond Chinaza Muokwu-do, mwanafunzi wa Kinigeria anayeishi jiji la Dnipro Ukraine, anasema alivutiwa na kujiunga na masomo huko kutohaka na vigezo vya kujiunga kuwa vya masharti nafuu, rahisi na maisha nafuu ikilinganishwa na miji min-gine na vyuo barani Ulaya.

Alijunga na Chuo cha Kodi na Fedha, miezi mitatu iliyopita huko Ukraine akisema: "Kozi ny-ningi zinatolewa kwa Kiingereza na aliye na miaka 30 anapata fur-sa ya kujifunza Kiukraine kabla kusonga mbele na masomo ya uhusiano wa kimataifa. Narudi Nigeria, natamani kumaliza masomo yangu."

Anasema mwanafunzi huyo akiwa kwenye hosteli nchini Poland baada ya kukimbilia vita Ukraine.

WALIOKIMBIA VITA

Taarifa zinasema inakadirwa kuwa zaidi ya wanafunzi 10,000 kutoka Afrika wamefanikiwa kukimbilia vita vinavyoendelea Ukraine, na kwenda nchi jirani kwa mujibu wa habari zilizopati-kana kutoka vyanzo vya Umoja wa Ulaya (EU).

Pia, kwa mujibu wa video kadhaa mtandaoni, kuna taarifa kwamba wanafunzi wa kigeni wanakumbwa na ubaguzi wa kutopewa kipaumbele cha kuondoka Ukraine na kulazimika kum-tumia fedha zao binafsi kukodi usafiri hadi nchi jirani.

Serikali ya Ukraine imezindua mpango maalum wa mawasi-liano intandaoni kwa ajili ya wanafunzi wa Kiafrika na Kihindi wanaotaka kukimbilia vita, kwa mujibu wa Waziri wa Mambo ya Nje wa Ukraine, Dmytro Kuleba.

MASOMO KUENDELEA?

Wanafunzi hao walipohojia na vyombo vya habari, wanasema tarayi wamewekeza pakubwa ka-tika elimu yao kutoka Ukraine, hivyo bora wasalie barani Ulaya kuhitimu masomo ya shahada wanazosoma

Jessica Orakpo, ambaye yupo mwaka wa sita akisomea tiba, katika Chuo Kikuu cha Ternopil National Medical, alibakiza miezi minne kuhitimu kabla ya Russia hajiaiyamia Ukraine kijeshi.

"Nimekwama sasa, siwezi kwenda mbele na elimu kwa sababu chuo changu ndicho kina nyarakaa zangu zote kuhusu fani yangu," anasema hayo akiwa nji-ani kuelekea mji mkuu wa Hungary, Budapest.

"Sina muda kusema nianze masomo ninachohitaji ni shahada yangu. Labda nimalizie shahada ya pili sehemu nydingine."

Nchini Ghana, taasisi za elimu ya juu zimetangaza kwamba baadhi ya wanafunzi waliokimbia Ukraine, watapata fursa ya kuhitimu masomo yao kwenye vyuo vya nchi hizo.

Muokwudo, ambaye sasa anai-shi Poland atajaribu kumaliza kozi yake Ulaya iwapo njia zote zitakwama, akisema atabaki hapa aone hali inakwenda nam-na gani.

MITANDAO

Tausi Coffee jina linalotikisa kisiasa, kiuwekezaji Shinyanga

Na Gaudensia Mgumi

DIWANI wa Kata ya Ndala mkoani Shinyanga Zamda Shabani maarufu 'Tausi' ni mwanasiasa na mjasiriamali mwanamama anayeishi na kutembelea fikra hizi, tufanye kila juhudu tubadili maisha yetu.'

Chapa hiyo akilini, ndio ili-yomtoa Zamda kwenye umaskini, tena akiwa yatima aliye poteza wazazi utotonu na kumnyanyua kutoka kwenye ufukara wa kipato, fikra, elimu kisha kuingia katika dunia mpya ya mafanikio kijamii, kisiasa na kiuchumi licha ya kwamba alisoma hadi darasa la saba tena akisema ni kwa taabu nydingi.

"Nilisoma Kigoma miaka ya 90 na kumaliza la saba, sikuwa na wazazi nimelelewa na kutunzwa na wajomba nilifika Shinyanga kutafuta maisha na huo ukawa ufunguo wa kuingia kwenye mai-sha haya," anasema Zamda.

MBIGIRI ZILIMTOBOA

Anapozungumza wakati huu dunia ikiadhimisha Siku ya Mwanamke Duniani, anaweza kufananishwa na mpiganaji ambaye licha ya kushambuliwa mara 99 alinusurika, kunyanya na kusonga mbele akiwa mtetezi na msaidizi wa wanawake ili wafkie maendeleo.

Tena ni mwekezaji anayemiliki kiwanda na kuzalisha bidhaa za aina mbalimbali na pia mwajiri mwenye wafanyakazi wenye ajira rasmi takribani 25.

Anaambia Nipashe kwenye mahojiano kuwa ni mwanasiasa, diwani wa CCM Kata ya Ndala tangu 2020, akipata ushindi baada ya kuvuka kiunzi cha wan-naume 18 waliokuwa wanasa ka-nafasi hiyo, naye pekee akisima-ma kama mama.

Anaongeza "Haikuwa rahisi, lakini siasa ninaifahamu imejaa kashfa, figisu, niliitwa mchawi, mfuga nyoka na chatu anayeishi karibu na mto. Mambo mabaya mengi na makubwa yalitajwa kwangu. Lakini, mwishoni nili-kubalika leo ninaongoza Ndala, ni diwani."

Anakumbusha kuwa alianza harakati za siasa tangu 2002 ak-iwa mjambe wa kamati ya siasa, kata ya Ndala. Hakupoa 2007 akachaguliwa kuwa Mwenye kiti wa Umoja wa Wanawake wa CCM (UWT) Kata ya Ndala, kazi aliyoifanya hadi alipoingia kwenye udiani.

"Nisema wanawake tunataki-wa kuamua na kujiamini na kufanya kila juhudu ili tufanikiwe hata kama tunaona kuwa tuko mkiani."

Anaongeza kuwa hata kwenye uwekezaji fursa za kiuchumi hakuna aliyezaliwa nazo ni kujitambua, kujituma na kuamua kujikwamua.

UWEKEZAJI MKONONI

Zamda anasema kinachomtambilisha kwenye masuala ya uwekezaji ni ki-wanda cha kahawa cha 'Tausi Coffee' anachomiliki, kilichopo Ndala mjini Shinyanga. Kinaka-anga, kusaga, kufungasha kahawa na kuuza mikoa ya Mwanza,

- Mama alianza na dagaa, sasa ana kiwanda
- Mtaji wa kilo 5 kahawa leo umezaa tani 250

'Super woman' Zamda Shabani akizungumzia bidhaa ya Tausi Coffee (picha ndogo) inayotangaza juhudu na kazi zake. **PICHA: MWANDISHI WETU**

Mara, Singida, Tabora, Simiyu na wateja wengine ni wa Dodoma.

"Ninachakata tani takribani 200 kwa mwaka. Ni wastani wa tani 15 kwa mwezi. Ninanunua kutoka kwenye kampuni na mashirika wanaoitao kahawa kwa wakulima huko Bukoba. Nina bidhaa nyininge kama mafuta ya alizeti nachakata karibu tani 250 kwa mwaka," anasema mwana-siasa huyo anayejamini.

Aidha, ananunua alizeti kutoka kwa wakulima wa Shinyanga, Simiyu na Bariadi na pia anasaga viungo hasa 'mchuzi mix' akinunua viungo kutoka masoko ya Tanga, Dar es Salaam.

Kadhalika mwanamama huyo, anasaga na kusambaza unga wa

lishe wenyewe virutubisho muhimu kwa watoto, wazee na wagonjwa mbalimbali. Viwanda hivyo vime-ajiri wafanyakazi 27 walio na ajira rasmi ni 15.

HISTORIA YAKE

Anasema alianza biashara ak-ia na miaka 18 mwishoni mwa miaka ya 90 akiuza dagaa na vitunguu kwenye soko la nguzo nane Shinyanga Mjini. Baadaye akaendelea na biashara ya maandazi, mihogo ya kukaanga mbo-ga na nyanya alizokuwa anatem-beza kwenye mabeseni.

KILO 5 HADI TANI 5

"Nilikuwa pia nauza mboga za jumla nikizitoa vijiji kwa ku-

tumia balskeli. Yote tisa, nikaona bado sijafanikiwa nikabadilisha kuanzia mwaka 2002 nikaingia kwenye kahawa. Nilianza na kilo tano. Nakaanga kwenye karai nafungasha na kuuza ilikuuwa kazi ngumu. Nilikuwa napata hasara sikuwa na uatalamu, ujuzu wa mbinu za kibashara."

"Nilifahamika duniani kupitia program ya Kampuni ya Bia (TBL) ya kuendeleza wajasiri-amali. Ilituunganisha na Shirika la Kuendeleza Viwanda Vidogo (SIDO). Walinitembelea na kuni-wezesha kiteknolojia kwa kunipa mashine inayotumia mkaa na umeme kukaanga kahawa".

Aidha, baadaye kahawa ili-adimika mno akaachana nayo, akajitosa kwenye bodaboda kazi aliyoifanya kwa miaka nane mfululizo, hata hivyo alirejea tena kwenye kahawa na kuanza uzalishaji kwa tija zaidi.

"Nimeongeza bidhaa nyingine kama mafuta, viungo 'mchuzi mix' na ungalishe." Anaeleza.

VIPIMITAJI?

Biashara nyingi zinahitaji mtaji mkubwa, Zamda aliupata wapi? Anasema kukopa hakuk-wepeki iwapo unataka kuwa na uwekezaji wenye tija licha ya ukweli kuwa mkopo ni harusi na kulipa ni matanga.

"Ni lazima uwe na malengo. Unakwenda kukopa kuanzisha au kuendeleza biashara? Usikope kuanzisha biashara hakikisha kuwa unayo ili uiendeleze kama huna utahangaika. Mimi mina-kopaa na kurejesha na ndio uwekezaji"

Anachotamani sasa ili awe wa viwango zaidi ni mashine za kisasa za kuchakata, kukaaga, kupooza, kusaga na kufungasha kikubwa cha kahawa.

KUSAIDIA WANAWAKE

Diwani huyo, anasema pamoja na siasa na uwekezaji anafanya juhudu kuwainua wanawake wengine, akianzisha na kusimamia vikundi kadhaa nya wanawake akisema: "Nina malengo na matamanio ya kuona kinamama wanajitegemea wakisimamia wenyewe ili kuachana na utegeze."

Zamda anaongeza kuwa changamoto inakuwa kubwa kwa vile wanawake wakipata ujauzito wenza wao wanawakimbia na kuwatelekeza na watoto.

"Nina vikundi kadhaa nya wanawake kama wakulima wa mbo-ga za mchicha, matembele, kuna kikundi cha kuzalisha sabuni na mafuta ya kupaka, kundi la kinamama wanaolima viazi lishe na kutengeneza unga wa lishe na pia wafuga kuku," anasema.

Anaongeza kuwa anashirikiana na wanawake zaidi ya 30, akiwaelekeza masuala ya mikopo ya halimashauri kwa kinamama, vijana na wenyewe ulemavu na njia bora za kunufaika.

Aidha, anawasaidia kuzalisha kwa tija na ubora, kupata masoko ya bidhaa zao wakati mwininge kwa kutumia mitando ya intaneti, kujitangaza kupitia fursa za mikusanyiko kama siku ya wanawake duniani na ziara za viongozi mbalimbali akilenga ku-wainua na kupunguza umaskini.

JUKWAA LA VIONGOZI

Aisha - Mwenezi BAWACHA: Tuliko, usajili kielektroniki

- Kapu moja lenye siasa, uchumi, elimu

Wanachama wa BAWACHA katika harakati za kisiasa na kijamii. **PICHA ZOTE: BAWACHA**

Na Beatrice Philemon

“ILI wanawake wanufaik na asilimia 10 ya mikopo inayotolewa na halmashauri kwa kinamama, vijana na wenyewe ulemavu, ni vizuri idara inayosimamia utoaji wa mikopo hiyo kwenye halmashauri isimamie yenye badala ya wanawake kupeleka maombi kwa Ofisa Maendeleo Kata, ili ayapeleke kwenye halmashauri.

“Ni kwa sababu wanawake wengi wanalamika kukosa mikopo wakidhani sababu ni baadhi ya maofisa maendeleo kata kutofikisha maombi yao kwenye halmashauri badala yake yanabakia kwenye mafaili ya maofisa hao,” ni maelizo ya Katibu Mwenezi, Baraza la Wanawake Taifa la CHADEMA (BAWACHA) Aisha Machano.

Ni katika mazungumzo na Nipashe wakati wa maadhishimo ya Siku ya Wanawake Duniani, akisema serikali isimamie na kuhakikisha asilimia 10 inayotokana na mapato ya halmashauri inawafikia walengwa na kuleta tija.

Analalama kuwa wawawake wengi hawajafikiwa na fedha hizo na kwamba ni muhimu kuangalia mianya inayozipoteza.

Anadai pia kuwa kuna kulekwa pemberi kwa baadhi ya mipango ya biashara inayowasilishwa kwa maofisa maendeleo ya kata na kuomba eneo hilo litazamwe upya.

Akizungumzia BAWACHA, iliviyowezesha kinamama kiuchumi anasema ushirikishwaji wa wanawake ndani ya BAWACHA, unahusisha kutumia vikao, fursa zinazokuja ndani ya chama mfano semina, mafunzo juu ya uwezesaji kiuchumi, kutambua biashara na fursa za kiuchumi na uwekezaji.

Aidha, wanatumia wadau mbalimbali kuomba msaada wa mambo wanayohitaji ili kumwezesha mwanamke kwa mfano fedha au vifaa, lakini hadi sasa hawajafikia kupata vitu hiyo

“

Kwa mfano, tulitaka kuzunguka nchi nzima kutoa elimu ya mwanamke na uchumi, usimamizi na umiliki wa ardhi, matumizi bora ya ardhi, tulishindwa kwa sababu baraza halina fedha wala usafiri.

Aisha Machano Katibu Mwenezi wa BAWACHA

kutokana na sababu mbalimbali.

Baraza la Wanawake lina wanachama zaidi ya 3,000,000 wenyewe ujuzi wa aina mbalimbali ukiwemo ujasiriamali, biashara ndogo ndogo na utengenezaji wa vifaa vya mikono vya aina nyingi.

Kadhalka, BAWACHA infundisha wanachama ujasiriamali kama namna ya kutengenza sabuni za maji, za vipande, usindikaji bidhaa na uzalishaji kwa tija, anasema Aisha.

“Kwa mfano peke yangu nimefundisha wanawake zaidi ya 150 katika majimbo mawili ya wilaya ya Temeke, Kigamboni na Mbaga jinsi ya kutengenza sabuni za aina mbalimbali ili wanawake washiriki katika masuala ya kiuchumi,” anasema Aisha.

Anaongeza kuwa kama viongozi wangefurahi, iwapo wadau wangkuja kuwawezesha ili kuwasimamia wanawake kusimama kiuchumi na kisiasa kwa sababu mama akifanya biashara anakuba hasumbuliwi kwenye siasa.

“Wadau wanaopenda kusaidia BAWACHA tunawakaribisha ili tuweze kuinua wanawake kujikwamu kiuchumi, wasaidie kwa kutoa fedha au vifaa kulingana na mahitaji ya wanachama ili tu-

waendeleze kiuchumi,” anasema Katibu Mwenezi huyo.

Mdau anaweza kutoa vifaa kwa sababu kuna wanachama wengine wanapenda kupewa au kuwezesha vifaa au vitendeza kazi badala ya fedha ili wafanye biashara, anasema.

Halkadhalika ndani ya BAWACHA, kuna wajasiriamali wengi wanaopenda kufanya biashara, lakini changamoto kubwa ni namna ya kupata mitaji na kufanya uwekezaji huo, anaeleza Aisha.

Anasema katika utekelezaji wa shughuli zao, wanaongozwa na sera ya chama ya wanawake, akitaja baadhi ya vifungu wanavyotumia kuwa ni mwanamke na uchumi wa soko jamii, siasa za ndani, mwanamke na elimu ya sayansi na teknolojia, ushiriki wa mwanamke katika jamii, huduma za afya kwa mwanamke, usimamizi na umiliki ardhi kwa wanawake.

“Mbali na hilo, suala la kumwezesha mwanamama kiuchumi pamoja na wanawake kushirikishwa katika uchumi, lipo katika kipengele namba tatu cha Sera ya CHADEMA ya Wanawake, kinachosema Mwanamke na Uchumi wa Soko.

“Kwa sababu hii inamfanya atambue ushiriki wake katika sekta binafsi, kuzitambua fursa za kifedha na ushindani wa kiuchumi,” anasema Katibu Mwenezi.

MIPANGO NA SERA

Aisha, anasema Sera yao ni ya 2019 ndio inayowaongoza lakini tangu ilipoandalwa na kuanza kutumwa hajala mafanikio katika chama na baraza kwa ujumla kwa sababu waliunda sera hiyo kwa kila mbunge au diwani atakayeshinda katika uchaguzi 2020.

Anasema, kila mmoja aende afanyie kazi katika eneo lake, lakini hawakupata wawakilishi katika uchaguzi huo ndio maana bado hajala mafanikio katika chama. Mama huyo anasema hivi sasa wana mbunge mmoja wa kuchaguliwa kutoka mkoani Rukwa na wana madiwani zaidi ya 80 nchi nzima.

Anataja changamoto wanazokumbana nazo katika utekelezaji wa majukumu yao kuwa ni kukosa kipato, vyombo vya usafiri na uelewa mdogo wa wanachama wanaowasimamia kazi wanazofanya kama BAWACHA.

“Kwa mfano, tulitaka kuzunguka nchi nzima kutoa elimu ya mwanamke na uchumi, usimamizi na umiliki wa ardhi, matumizi bora ya ardhi lakini tulishindwa kwa sababu baraza halina fedha wala usafiri,” anasema Aisha.

MAFUNZO YA UONGOZI

Katika kuadhimisha siku ya mwanamke duniani, baraza hilo linajivunia kutoa mafunzo ya uongozi kwa wanawake zaidi ya 100, kati ya hao, wengine wamekuwa wabunge, mafunzo yalitolewa na mashirika yasiyo ya kiserikali ya Hans Seed Foundation na Centre for Good Governance.

Anasema wanawake waliofanika baada ya mafunzo ni wengi, naye ni mmojawapo wa wanufaika wa mafunzo ya Hans Seed Foundation na kwamba mbali na hilo, kuna wabunge ambao chama kimewaondoa kwenye uanachama pia ni wanufaika wa mafunzo hayo.

Aidha, Aisha anabainisha kuwa katika utekelezaji wa majukumu yake, mara nyangi BAWACHA inashirikiana na mashirika yasiyo ya kiserikali NGOs kama vile Tanzania Gender Networking Programme (TGNP) na ULINGO kwenye masuala mbalimbali ya usawa wa kijinsia na ushiriki kwenye uongozi.

MIPANGO IJAYO

Katika kipindi cha mwaka 2022/2023, BAWACHA imepanga kusajili wanawake nchi nzima kwa kutumia mfumo wa kidigitali ili kuwafikia na kuwapatia kadi za kielektroniki.

“Lengo kuu ni kupata wanachama wengi wanawake kwa sababu wao ndio wanaopiga kura na ndio wanafanya maamuzi.

Pia kuhakikisha chama kinafanikiwa kwenye kudai na kupata Tume Huru ya uchaguzi ili kuwa na uchaguzi unaokubalika na wa huru na haki.”

HABARI DODOMA

Wanawake watakiwa kufanya kazi kwa bidii

Na Augusta Njoji, DODOMA

WANAWAKE katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma wameshauriwa kufanya kazi kwa bidii na mshikamano ili kuhalikisha jiji linasonga mbele katika nyanja zote za maendeleo.

Ushauri huo ulitolewa na Mratibu wa Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF) katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma, Sekunda Kasese, katika mahojiano maalum na waandishi wa habari ofisini kwake.

"Napenda kutumia nafasi hii kuwashauri wanawake katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma kufanya kazi kwa bidii, weledi, maarifa na mshikamano ili kuhalikisha jiji letu linasonga mbele katika nyanja zote za maendeleo," alisema Kasese.

Kuhusu kaulimbiu ya maadhisho ya Siku ya Wanawake Duniani mwaka 2022 isemayo "Kizazi cha Haki na Usawa kwa Maendeleo Endelevu; Tujitokeze Kuhesabiwa", alisema kuwa ni muhimu katika kushirikisha jinsia zote katika mipango ya maendeleo kuanzia ngazi ya jamii na taifa kwa ujumla.

"Wanawake ni kundi kubwa sana katika jamii na wao wakishirikishwa katika mipango ya maendeleo, wanawenza na wanafanya vizuri, hivyo wakijitokeza kuhesabiwa kwa sababu ni sehemu kubwa ya jamii yetu, watawezesha serikali kufikia malengo yake," alisema Kasese.

Kuhusu mpango wa kunusuru kaya maskini unaotekelozwa na TASAF, alisema unafanya vizuri.

"Mpango wa kunusuru kaya maskini unafanya vizuri na unaendelea kufanya vizuri katika Halmashauri ya Jiji la Dodoma kwa kuinua hali ya umaskini wa jamii. Kundi kubwa la walengwa walio katika mpango wa kunusuru kaya maskini ni wanawake. Katika Jiji la Dodoma tuna wanufaika 26,289, kati ya hao 16,101 ni wanawake walio katika rika mbalimbali na 10,188 ni wanawake. Wengi wanaopokea ruzuku ni wanawake.

"Tunajua mwanamke akipokea ruzuku ni fedha inayomsaidia yeye pamoja na kaya kwa ujumla sababu anapochukua fedha hiyo haipoleki katika mambo mengine yasiyofaa mfano ulevi wa kupindukia. Fedha anayopata anaipoleka kwenye bishara ndogondogo na shughuli nyinyige za uzalishaji mali ili kuongeza kipato cha kaya," alisema.

Wanaume wanaosindikiza wenza wao kliniki wazidi kuongezeka

Na Renatha Msungu,
DODOMA

DADI ya wanaume wanawasindikiza wenza wao kliniki wakati wa ujauzito na hata baada ya kujifungua, imeongezeka katika Wilaya ya Chamwino mkoani Dodoma hali inayoa-shiria wameanza kufahamu umuhimu wake.

Hayo yalismwa jana na Ofisa Lishe wa Halmashauri ya Wilaya Chamwino, Bernadeth Petro, wakati wa mku-tano wa kujadili Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto (MTAKUWWA) ulioandaliwa na Shirika lisilo

la kiserikali la Women Wake Up (WOWAP) na kushirikisha kamati ya ulinzi wa wanawake na watoto ngazi ya halmashauri.

Petro alisema wanaume wanawasindikiza wenza wao kwenda kliniki wameongezeka katika wilaya hiyo hali inayoa-nyesha kinababa wengi sasa wanajua umuhimu wa kuwasindikiza wake zao kliniki wakati wa ujauzito na baada ya kujifungua.

Alisema lengo la serikali ni kufika asilimia 45, lakini hal-mashauri imojiweke malemento ya asilimia 60.

Ofisa huyo alisema wenza kwenda kliniki, hufanya ki-namama kuwa na furaha na

kufurahia ujauzito ikiwamo kuona wanathaminiwa wao na watoto walioko tumboni, hivyo kuongeza furaha kwe-nye familia.

Hata hivyo, alisema bado wanatoa elimu ili kupunguza mtazamo hasi uliojengeka muda mrefu wa malezi kuachiwa mama peke yake.

"Kinababa nao wanahusika kwenye malezi kuanzia ngazi ya chini na tunaendelea kuelimisha wananchi juu ya uhushiano mzuri kwenye malezi," alisema Petro.

Pia alisema bado kuna changamoto kubwa kwa wa-zazi kushindwa kufuatilia watoto wao, hivyo kuwataka kuweka jitihada za kuhakiki-

sha wanasi-mamia malezi ya watoto. Naye Ofisa Maendeleo ya Jamii, Wakuru Nyaratha, alisema halmashauri hiyo imekuwa ikiwesheha vikundi vya wanawake ili wakijite kwenye biashara na shughuli za uzalishaji.

Alisema baadhi ya vikundi vilippe ng'ombe ambapo pia maziwa yamekuwa yaktumika kama lishe kwa wato-to na kukuza uchumi wa kaya kwa fedha zitakazopatikana.

Mratibu wa WOWAP, Nasra Suleiman, alisema wajumbe wa Kamati ya MTAKUWWA wanatakiwa kufuatilia kwenye ngazi za jamii kama sehemu ya utekelezaji wa mpango huo.

Wafanyakazi wanawake wa Vodacom Tanzania Mkoa wa Dodoma, (kutoka kulia) Ester Lebasi na Suzana Mwaipopo, wakiwafurahia watoto mapacha waliozaliwa kwenye wodi ya wazazi ya Hospitali ya Rufani ya Mkoa wa Dodoma, wakati walipoenda na wenzao kutoa zawadi hospitalini hapo jana, ikiwa ni sehemu ya maadhisho ya Siku ya Wanawake Dunia. Kushoto ni mama mzazi wa mapacha hao, Neema Elia. **PICHA: IBRAHIM JOSEPH**

H'shauri yazindua taarifa anwani makazi, postikodi

Na Renatha Msungu,
DODOMA

HALMASHAURI ya Wilaya ya Kongwa mkoani Dodoma imezindua ukusanyaji wa taarifa za anwani za makazi na postikodi utakaoendeshwa kwa muda wa siku 30.

Uzinduzi huo ulifanyika juzi katika ukumbi wa ofisi ya

kata ya Kongwa, huku ukihud-huriwa kwa wingi na wananchi waliojitekeza kupata elimu kuhusiana na umuhimu wa anwani za makazi.

Akizungumza wakati wa uzinduzi huo, Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Kongwa, Ommary Nkullo, alisema anwani za makazi na postikodi ni suala kubwa kitaifa, hivyo kila mmoja anapaswa kuele-wa umuhimu wake ili lilete tija kwa nchi.

Nkullo alisema anwani za makazi zitamsaidia kila Mtanza-nia kuwa na anwani yake itakay-omtambulisha yeye na biashara zake kuolahisi katika eneo husika, hivyo ni vema kila mmoja akapata anwani yake.

"Suala hili litawarahisishia watu wa vizazi na vifo, huduma za dharura kama magari ya wag-onjwa na zima moto, makampuni ya Simu na posta kufanya kazi ki-urahisi," alisema Nkullo.

Naye Mratibu wa Mpango huo Wilaya ya Kongwa, Yoram Salum, alisema ukusanyaji wa anwani za makazi uko kwenye Sera ya Taifa ya Posta na ilani ya Chama Cha Mapinduzi lengo likiwa ni kuweka mfumo wa kuwafikia wananchi kuolahisi.

Salum alisema anwani hizo zitaonyesha namba ya nyum-

ba, jina la barabara inayohu-dumia nyumba husika na Postikodi yaani namba ya kanda, mko, wilaya na kata inakopatikana nyumba husika, hivyo ni rahisi mtu kusaidiwa endapo atapata tatizo.

"Hili suala ni la muhimu sana kwa jamii, hivyo wananchi tunapswa kujitokeza kwa wingi ku-pata anwani za makazi," alisema Salum.

Diwani wa Kongwa, White Zub-beri, kwa niaba ya wananchi, aliiombi serikali kuajiri vijana am-bao hawana ajira ili kupata pesa

za kujikimu ikiwamo kuongeza kipato chao na kujinua kiuchumi.

"Vijana wetu wamesoma lakini hawana ajira kwa hiyo zikitokea ajira za muda mfupi kama hizi, tunaomba wapewe kipaumbele ili kuwasaidia kujikwamua kiuchumi," alisema Zuberi.

Alisema hizi ni ajira za muda lakini zinamanufaa kwa vijana waliohitimu masomo yao ku-jiongeza kipato kuto-kana na fedha ambazo watalipwa wakati wa zoezi hilo likiendelea ku-fanyika.

Nyumba zilizopatiwa chanjo ya polio kuwekewa alama

Na Grace Mwakalinga, MBEYA

WAKATI utoaji chanjo ya ugonjwa wa polio kwa watoto wenyewe chini ya mika mitano, ukatarajiwu kuanza Machi 21, mwaka huu, mkoani Mbeya, Mratibu wa Chanjo Mko, Danford Barnabas, amesema umeandaliiwa utaratibusi maalum wa kuweka alama za tiki katika nyumba ambazo zitakazopata chanjo hizo ili iwe rahisi kubaini ambazo hazifikiwa.

sambamba na hilo, pia mtoto atakayechanwa chanjo hiyo atawekewa alama kwenye

kidole chake ikiwa ni uthibitisho wa kupata chanjo ya polio.

Barnabas alisema wamepanaga kufanya hivyo ili kuhakikisha watoto wote wenyewe umri chini ya miaka mitano mkoani Mbeya wanapat chanjo ya polio.

Alisema hadi sasa mkoaa wa Mbeya unaendelea na jitihada za kuhakikisha ugonjwa wa polio ambao tayari umeripotiwa nchi jirani ya Malawi wanakabiliana nao kwa kutoa elimu kwa wananchi kutunza mazingira na kuzingatia usafi wa chakula kuanzia maandalizi hadi wakati wa kula.

"Sambamba na kujipanga kutoa chanjo ya polio kwa wa-

toto wenyewe umri chini ya miaka mitano nyumba kwa nyumba, pia tutaweweke alama za vidole ikiwa ni uthibitisho kuchanjaw. Tunafanya hivyo ili ku-

wakinga watoto wetu dhidi ya ugonjwa huo hatari ambaa hau-na dawa ukishainga kwenye mwili wa binadamu," alisema.

Barnabas alilaomba viongozi wa kuanzia vitongoji hadi kata kuendelea kuhamasisha wazazi na walezi kuwapeleka kwenye vituo vya afya watoto wao ili wapatiwe chanjo dhidi ya ugonjwa huo.

Mmoja wa wakazi wa Jiji la Mbeya, Tumaini Richard, alis-

tushwa na taarifa za uwapo wa ugonjwa huo katika nchi jirani ya Malawi na kuiomba serikali kuchukua hatua za haraka ku-

jikinga.

Alisema kwa kutambua athari za maambukizi ya polio. Yuko tayari kumpeleka katika kituo cha afya mtoto wake mwene umri wa miaka mitatu akachanje-

je. Mkazi huyo aliwaomba kinamama kutowaficha watoto ndani kwa sababu mbalimbali zikiwamo imani potofu badala yake wajitekeze kwa wingi kuwapeleka watoto kupata chanjo hiyo muhimu ambayo itawasaidia kukabiliana na maambukizi ya virusi vya polio.

Mratibu wa Chanjo Mko, wa Mbeya, Danford Barnabas, akiwafundi-sha waandishi wa habari kuhusu namuhu sahihi ya unawaji wa mikono kwa maji tiririka na sabuni ili kukabiliana na magonjwa mbalimbali ya milipuko, wakati wa mafunzo ya chanjo ya ugonjwa wa UVIKO-19, jijini Mbeya juzi. **PICHA: GRACE MWAKALINGA**

Wataka nguvu kutangaza vivutio vya utalii Nyanda za Juu Kusini

Na Grace Mwakalinga, MBEYA

WADAU wa utalii na ukarimu mkoani Mbeya wameombwa serikali kuweka mazingira rafiki ambayo yataruhusu vivutio vya utalii viliyoko mikoa ya Nyanda za Juu Kusini vinatangazwa kwa nguvu zote.

Ukanda wa Nyanda za Juu Kusini umebarikiwa kuwa na vivutio vya aina mbalimbali lakini havijatangazwa ipasavyo na kusababisha idadi ya watalii wanaotembea kuwa wachache kulinganisha na ukanda wa kaskazini.

Miongoni mwa wadau walitoa mapendekezo hayo ni mwanahabari Felix Mwakyembe ambaye alisema kuna haja kwa wadau na serikali kuan-daa mpango kabambe ambao utasaidia kutangaza utalii wa Nyanda za Juu Kusini ili kuvutia watalii na kukuza uchumi wa nchi na mtu mmoja mmoja.

Alisema baada ya kupatiwa

mafunko na Chuo cha Taifa cha Utalii kwa kushirikiana na Wizarara ya Maliasili na Utalii wame-jifunza masuala mbalimbali kama vile ukarimu wa wateja, afya na usalama wa hoteli mambu ambayo yanachangia kwa kiasi kikubwa kuvutia watalii.

"Ukanda wetu wa Nyanda za Juu Kusini una vivutio vingi sana kulinganisha na kanda nyingine lakini tulichofeli sisi ni kuchelewa kuvitangaza. Wen-zatu wa kaskazini tangu uhuru walanza kuvitangaza wakati sisi miaka ya 2000. Kuna to-fauti kubwa sasa ni wakati wa kushikamana na kutangaza utalii wetu tusahihishe makosa yetu tusonge mbele," alisema Mwakyembe.

Mwakyembe alikomba Chuo cha Taifa cha Utalii kuendelea na utoaji wa mafunko ya utalii na ukarimu katika maeneo mbalimbali nchini ili kusaidia wadau wanahusika katika sekta hiyo wakiwamo mama ntilie,

wamiliki wa hoteli, waongoza watalii, wapiga picha, madereva na wahudumu wa afya ku-jifunza namna bora ya kumuhudu-mia mteja au mtalii.

Alisema mafunko hayo yatasaidia kuongeza idadi kubwa ya watalii kwa sababu watashawishika na huduma bora zinazotolewa kuliko iliyovo sasa ambapo kuko-sekana kwa ukarimu katika sekta ya utalii mikoa ya Nyanda za Juu Kusini kumechangia pia idadi ya watalii kuwa ndogo.

Mratibu wa mafunko ya kubabiliana na Ugonjwa wa UVIKO - 19 katika sekta ya utalii na ukarimu kutoka Chuo cha Taifa cha Utalii, Dk. Naiman Mbise, alisema serikali kupitia fedha za UVIKO - 19 iliwapatia kiasi cha Sh. bilioni 1.2 kwa ajili ya kutoa mafunko wa wadau mbalimbali wa sekta ya utalii kwa mikoa m-

nane nchini. Alisema mafunko hayo yali-husisha watu wa kada mbalim-

bali na kwa mkoaa wa Mbeya, wananchi l31 walihitimu mafunko na kupatiwa vyeti na Chuo cha Taifa cha Utalii kwa kushirikiana na Wizarara ya Maliasili na Utalii.

Dk. Mbise albainisha kuwa mafunko hayo pia yalilenga ku-wafundisha mbini za kuina vipato vyao kupitia sekta ya utalii kwa kuhakikisha wanaku-wa wabunifu.

Akifunga mafunko hayo, Mkuu wa Wilaya ya Mbeya, Dk. Rashid Chuachua, alisema sekta ya utalii imekuwa ikichangia kiasi kikubwa pato la taifa na kwamba uwepo wa mafunko unasa-dia kuchagiza ukusanyaji mkubwa wa fedha zitokanazo na utalii hapa nchini.

Dk. Chuachua alisema mkoaa wa Mbeya umebarikiwa kuwa na vivutio mbalimbali vya utalii hivyo aliwakaribisha wawekezaji mkoani humu kujenga hoteli na miundombinu mingine ili kuvutia utalii.

RC ataka mkazo elimu afya vijijini

Na Grace Mwakalinga, MBEYA

KATIKA kuhamasisha wananchi wa Mkoaa wa Mbeya wanaendelea kuhamasika kuijingga na CHF iliyoboreshwa, Mkuu wa Mkoaa wa Mbeya, Juma Homera, amesema elimu kwa waishio vijijini bado inahitajika kwa sababu mwamko bado ni mdogo.

Homera alisema jana kuwa halmashauri na wilaya zote za mkoaa wa Mbeya zinatak-iwa kuendelea kuhamasisha wananchi kuijingga na CHF iliyoboreshwa ili kufikia lengo.

Pamoja na jitihada hizo, alisema mwamko wa waishio vijijini kuijingga na mfuko huo bado ni mdogo na kuwaomba wataalamu wa afya kuyafikia maeneo hayo.

Alifafanua kuwa kwa mwa-ka 2021/22 Halmashauri ya Busokelo inaendelea na uhamasisha wananchi kuijingga na CHF iliyoboreshwa na hadi Januari, mwaka huu, kaya kaya 1,879 kati ya kaya 24,187 ziliandik-ishwa.

"Wilaya Chunya kaya 3, 743 kati ya 33,573 zenye wanachama 18,102 sawa na asilimia 11.4 huku Kyela ikifikia wastani wa asilimia 5.9 ya lengo kwa kuandiki-sha kaya 3,180 lakini inaendelea kuhamasisha kupitia mikutano ya hadhara kwa kuwatumia maofisa nane kuwatembalea wananchi," alisema Homera.

Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya, alisema imean-dikisha kaya 4,225 zenye wanafamilia 15,898 kazi hiyo likihusisha vijiji vyote 152 kuhamasisha kuijingga na CHF iliyoboreshwa.

Naye Kaimu Mganga Mkuu wa Mkoaa wa Mbeya, Dk. Benson Sanga, alisema licha ya kuwahamasisha wananchi kuijingga na CHF iliyoboreshwa, wanaendelea kuwahimiza kuchangia shughuli za maendeleo ikiwamo ujenzi wa hospitali, vituo vya afya na zahanati.

Alisema katika kuhakikisha utekelezaji wa wananchi kushiriki ujenzi wa vituo vya afya kwa Wilaya ya Kyela walitoa nguvu kazi ya usombaji matofali, uchim-baji msingi, kumwaga zege la jamvi na lenta, kusogezwa mawe na mchanga ambapo nguvu kazi hiyo inathamani ya Sh. milioni 12.

Wajasiriamali wakumbukwa

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

SERIKALI ya Zanzibar imesema imetenga Sh. 960,000,000 kwa ajili ya kuwawezesha wajasiriamali na wafugaji wa nyuki hasa wanawake na Vijana.

Hayo yalismwa na Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa pili wa Rais, Dk. Khalid Salum

Mohamed, wakati akifanua mguwo wa fedha za ahuweni ya UVIKO-19 na jinsi zitakavyotumika katika Baraza la Wawakilishi.

Alisema mikakati ya Serikali ya Zanzibar ni kuyawezesha makundi yote ili yashiriki kikamilifu katika kazi za ujasiriamali na kujikwamua kiuchumi.

Alifahamisha kwa muda mrefu wafugaji wa nyuki waliachwa nyuma na hakuna aliyewashughulikia katika harakati zao za kujikwamua kiuchumi.

"Kwa mara ya kwanza Serikali ya Zanzibar imetenga fedha kwa ajili ya kuwawezesha wajasiriamali wafugaji wa nyuki kupiga hatua kubwa ya maendeleo," alisema.

Naye Waziri wa Kilimo Umwagiliaji na Ufugaji, Dk. Soud Nahoda alisema zaidi ya wafugaji nyuki 69 wametambuliwa na kusajiliwa amba wamekuwa wakipata baadhi ya misaada mbalimbali na mbinu za ufugaji wa nyuki wa kisasa.

Alisema amefurahishwa na juhud za serikali hiyo kwa kutenga fedha kwa ajili ya kuwawezesha wajasiriamali wafugaji wa nyuki.

Naye Waziri wa Kilimo Umwagiliaji na Ufugaji, Dk. Soud Nahoda alisema zaidi ya wafugaji nyuki 69 wametambuliwa na kusajiliwa amba wamekuwa wakipata baadhi ya misaada mbalimbali na mbinu za ufugaji wa nyuki wa kisasa.

Wananchi wahimizwa kulinda miundombinu

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

WANANCHI wametakiwa kulinda miundombinu inayojengwa na serikali ili kuleta tija kwa maendeleo ya Watanzania.

Hayo yalieleza jana na Makamu wa Pili wa Rais wa Zanzibar, Hemed Suleiman Abdulla wakati akizindua mnara wa mawasiliano ya 4 G katika kijiji cha Kizimkazi Mkunguni Mkoa wa Kusini Unguja.

Alisema kuwa serikali imedhamiria kusogeza huduma za mawasiliano karibu na makazi ya wananchi ili kurahisisha upatikanaji wa maendeleo.

Alisema Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

na ya Mapinduzi ya Zanzibar zimejipanga kuweka fedha maalum zitakazotumika kwa mbalimbali za ajira zinazopatikanu kupitia mitandao.

Aidha Hemed alisema azma ya serikali zote mbili ni kuhakikisha kuwa viongozi wanasiyamia vyema fedha za serikali hatua ambayo inarejeshi na nidhamu kwa watumishi na kuwajibika katika majukumu yao kwa maslahi ya taifa.

Aliezeza kuwa Kampuni ya Mawasiliano Tanzania TTCL kufikisha huduma katika maeneo mbalimbali nchini ni katika utekelezaji wa Ilani ya Uchaguzi na kueleza kuwa jambo hilo ni la msingi kwa Watanzania wote.

Sambamba na hayo Hemed aliwataka wananchi kutumia vyema minara hiyo ili

kuongeza kasi za kimaendeleo na kuwataka kuzalisha fursa mbalimbali za ajira zinazopatikanu kupitia mitandao.

Hali kadhalika, Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nauye, alisema Wizara kupitia Mfumo wa Mawasiliano itaendelea na usambazaji wa minara ambapo minara zaidi ya hamsini itajengwa Zanzibar.

Mkurugenzi Mkuu wa Kampuni ya Mawasiliano Tanzania TTCL, Waziri Ndimba aliezeza kuwa ujenzi wa minara huo ni katika mpango wa TTCL kufikisha huduma za mawasiliano mjini na vijiji.

Aidha, alisema uwepo wa minara ya mawasiliano unaraha kuka kwa shughuli mbalimbali za kiuchumi na kijamii.

Mkuu wa TEHAMA Wizara ya Ujenzi na Mawasiliano Zanzibar, Fatma Muhammed Ali (mwenye kipaza sauti), akitoa maelezo kwa Waziri wa Mawasiliano Zanzibar, Rahma Kassim Ali (kushoto kwake) na Waziri wa Habari, Ma-wasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nauye (katikati), walipotembelea kituo cha mawasiliano cha dharura, Kiembe Samaki, mjini Unguja jana. **PICHA: RAHMA SULEIMAN**

Kituo cha mawasiliano dharura mkombozi majanga

Na Rahma Suleiman, ZANZIBAR

WAZIRI wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Nape Nauye, amesema iwapo kituo cha mawasiliano ya dharura kitafanya kazi kama ilivyo kusudiwa kitaondosha changamoto mbalimbali hasa za mawasiliano kwa waathirika wa majanga.

Alisema watu wengi wana-popata majanga wanakosa mawasiliano ya haraka jambo amba-lo limekuwa kero kwa wahusika na kujuwa nini wafanyi lakini kituo hicho kimesha kamilisha kiu ya wale wanaofikwa na majanga.

Alisema hayo juzi wakati akika-

bidhi kituo hicho kwa Waziri wa Ujenzi, Mawasiliano na Uchukuzi, Rahma Kassim Ali, Kiembe Samaki, mjini Unguja.

Alisema kituo hicho ni miongoni mwa mradi wa serikali ya Tanzania kuwapa serikali ya Zanzibar kupitia mfuko wa mawasiliano kwa wote Tanzania.

Alifahamisha kuwa kituo hicho kazi yake kubwa ni kupokea taarifa kwa wahanga mbalimbali hasa wavuvi, wagonjwa kama wajawazito, wanaopata majanga ya moto na muhusika kupiga simu namba 190 ambayo bila ya malipo.

Alisema wananchi wasiwe na wasiwasi juu ya kituo hicho kufanyakazi zake na kitafanya kazi

muda wote wa saa 24 ili kututua changamoto za wananchi wa Zanzibar.

Alifahamisha kuwa licha ya kuwapa kwa kituo hicho lakini la-zima wafanyakazi wa kituo hicho wafanye kazi kwa kujitolea na uadilifu kinyume na hapo, kituo kitakuwa hakina maana yoyote.

Alisema lazima wizara kuweka mikakati imara ya kufanya ziara za mara kwa mara ili kuona namna utendaji wa kituo hicho unavyoendelea na endapo wakibaini wafanya kazi hawako sawa wawachukulie hatua za kinidhamu. Naye Waziri wa Ujenzi, Mawasiliano na Uchukuzi, Rahma Kassim Ali, alisema kituo hicho ni kutowa taarifa kwa wahusika wa majanga ili kupata hu-

wa ili kuwanufaisha wananchi wote wa Zanzibar.

Alisema wao kama wizara ha-watokuwa tarayi kuona wafanyakazi wa kituo hicho wanafanya kazi kwa mazoea kwa vile lengo lake ni kutoa huduma kwa Wanzibar wote mijini na vijiji.

Alisema iwapo wahusika watakitumia kituo hicho ipasavyo itakuwa fursa kwa kututua changamoto za majanga na ku-fanya wafanyakazi kuwa makini wakati wa kazi zao.

Kwa upande wake, Mtendaji Mkuu wa Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote (UCSAF), Justina Mashiba, alisema lengo la kituo hicho ni kutowa taarifa kwa wahusika wa majanga ili kupata hu-

duma za usaidizi.

Alisema uamuzi wa kuwapo kwa kituo hicho ni mionganoni mwa miradi ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar. Alifahamisha kuwa hivi sasa Serikali ya Tanzania kupitia Wizara ya Habari na Teknolojia inauhurikiano mzuri na Zanzibar na kwa sasa kuna baadhi ya vituo ya TEHAMA kumi vimejengwa kati ya hivyo sita vipo Unguja na vinne vipo Pemba.

Mnara huo umegharimu jumla ya Sh. milioni 200 ambapo kupitia mfuko wa mawasiliano nchini, wamejipanga kufikisha huduma za mawasiliano katika vijiji vipatavyo 382.

MATANGAZO MCHANGANYIKO

KUPOTEA KWA CHETI

LEILA SAID MILANZI anatangaza kupotea kwa cheti cha kidato cha nne chenye index namba **S.0591-0020** kilichotolewa na baraza la mitihani la taifa kupitia shule ya seconday ya RUANDA mwaka 2018 Kwa yeoyote atakaekiona atoe taarifa kituo chocote cha polisi.

POLISI TAARIFA: SO/RB/4668/2021

KUPOTEA KWA CHETI

AIKANDE ZAKAYO anatangaza kupotelewa na cheti cha kidato cha nne chenye index namba S.0591-0020 kilichotolewa na IALM Sekondari mwaka 2016. Cheti cha Diploma namba 0101656 kilichotolewa na Kampala International University mwaka 2020. Transcript iliyotolewa na NACTE – DAR mwaka 2020. Leseni ya Diploma namba RPR1500 iliyotolewa na NACTE DODOMA mwaka 2020. Yeoyote atakayeviona atoe taarifa kituo cha polisi taarifa ya polisi: DOD/DOD/RB/95167/2022.

KUPOTEA KWA VYETI

AALLY KHALEF NASSORO anatangaza kupotelewa na cheti cha kidato cha nne chenye index namba S.0591-0020 kilichotolewa na IALM Sekondari mwaka 2016. Cheti cha Diploma namba 0101656 kilichotolewa na Kampala International University mwaka 2020. Transcript iliyotolewa na NACTE – DAR mwaka 2020. Leseni ya Diploma namba RPR1500 iliyotolewa na NACTE DODOMA mwaka 2020. Yeoyote atakayeviona atoe taarifa kituo cha polisi taarifa ya polisi: DOD/DOD/RB/94859/2022.

KIPOTEA KWA CHETI

MWAJUMA MUSSA IDDI anatangaza kupotelewa na cheti cha kozi ya UALIMU chenye registration namba ITC/2014/DECE/8894 kilichotolewa na chuo cha UALIMU-ILONGA mwaka 2017, yeoyote atakayekio kota atoe taarifa kituo chocote cha polisi Polisi taarifa SAM/RB/149/2022

Magistrate Court (approved forms for the Primary Court) GN.NO.943 (Contd.) FOMU MADAI-3

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

MAHKAMA YA TANZANIA

Katika mahakama ya mwanzo ya Wilaya Kigoma

Kituo cha Ujili Mkoa wa Kigoma

SHAURI LA MADAI NA 30.....MWAKA.....2021

JINA LA MDAI. KAMANGA KASANGA WATENDELE

JINA LA MDAWA. NAIMANA STUMAI RUZENDUKA

KUTWA SHAURINI MDAWA

(Kanuni ya 18 ya kanuni za taratibu madai katika mahakama za mwanzo).

Kwa .....NAIMANA STUMAI RUZENDUKA.....

Kwa kuwa madai ameleta madai yake kwamba (eleza habari za madai).....anakudai kiasi cha fedha Tsh. 1487,000 kwa hivo unatukira kuhudhuria binafsi katika mahakama hii tarehe...29...Mwezi...03...Mwaka...2022.....saa 2:30 asubuti kwa mujibu wa madai hayo na kwa kuwa siku hiyo ni ya kusikiliza shauri hili ni lazima kuleta shahidhi/mashahidi wako na vieleleto yote vinayohusu shauri hili kwa ajili ya kujiteita.

ANGALIZO: Kama hauchudhuria siku iliyatajwa hapo juu na ikathibitika kuwa uliopokea hati ya kuitwa shaurni Mahakama inweza kusikiliza shauri bila wewe kuwepo.

Hati hili imetolewa kwa Amri na Muhuri wa mahakama hii leo

tarehe.....02.....Mwezi.....03.....Mwaka.....2022.....

HAKIMU

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
MAHKAMA YA TANZANIA

Katika Mahakama ya Mwanza Khonda
Wilaya ya Morogoro

Mka Wa Morogoro

Usimamizi wa Mirathi Na 19.....2022

KATIKA SHAURI LA MIRATHI YA
MAREHEMU ISSA KUDURA.....WA Kihonda

KATIKA SHAURI LA MAOMBI YA KUMTEUA MSIMAMIZI
YALIYOLETWA NA SELESTINI SANGATA.

TANGAZO

(kanuni ya 5(2)ya Kanuni za Usimamizi wa Mirathi
Mahakama za Mwanza)

Watu wote wanaodai kuwa na uhusiano wowote/maslahi yeoyote na mirathi ya marehemu tajwa hapo juu, wanaalikwa kuja na kuhudhuria katika shauri hili endapo wakitaka kufanya hiyo mnamo tarehe 15/03/2022 kabla huyo mwombaji hajateuliwa kuwa msimamizi wa mirathi hiyo.

Zingatia;

- Endapo kuna yoyote mwenye wosia na marehemu anaweza kuuleta Mahakamani kugaguliwa.
- Wosia ya marehemu huyo upo makhamani wawea kugeza kugaguliwa.
- Marehemu haukacha wosia
- Futa isiyohusika.

Metolewa Tarehe 07/03/2022

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
KATIKA MAHKAMA YA RUFANI YA TANZANIA
ILYOPYO DAR ES SALAAM

SHAURI LA MAOMBI YA MADAI NA.170/17/ YA 2020
DHIDI YA

TITO PATRICK SANGA.....MLETA MAOMBI

1. ESMAIL YARU MOHAMED
2. ERIC AUCTION MART
3. ASIA DISMAS CHALE
4. FADHL JUMA.....WAJIBU MAOMBI

KWA.FADHL JUMA
POPOTE ULIPO

Unajulishwa kwamba shauri la maombi madai tajwa hapo juu iliyopangwa kusikiliza na mahakama hii hapa dar es salaam tarehe 16/03/2022 saa mbili na dakika arbaaini na tano asubuhi (08.45).

Unapawisa kuhudhuria siku na tarehe iliyopangwa bila kukosa na endapo huitaudhuria weye mwenyewe au mwakilishi bila weye aneyetembulikwa kisheria basi maombi yatsikiliza bila ya uwepo wako

Imetolewa kwa amri yangu na chapa ya mahakama hii leo tarehe 02/03/2022.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
MAHKAMA
KATIKA MAHKAMA KUU YA TANZANIA
IKIKETI BUKOBA

MIS LAND CASE APPLICATION 34 OF 2021
Ikitokana na Land Appeal No.28 of 2019 ya
Mahakama kuu Bokoba

Shauri la awali land application no.45 of 2022

Katika Baraza la Ardhi na Nyumba la wilaya Bokoba
DEOGRATIAS KASSINDA.....MUOMBAJI
Dhidi ya

MAKIU KAJWANGYA.....MJIBU MAOMBI WA KWANZA
KANDIDA MTEFUNYA.....MJIBU MAOMBI WA PILI
KADINDA MTEFUNYA

KITONGOJI CHA BUGOMBE KATA KANYIGO -
MISSENYI

YAH:TAARIFA YA SIKU YA KUSIKILIZWA

Kwa kuwa mleta maombi DEOGRATIAS KASSINDA amewasilisha maombi yake dhidi yako, yaliyosajiliwa kama MISL LAND CASE APPLICATION 34 OF 2021, unapewa taarifa ya kwamba maombi hivo yamepangwa kusikiliza tarehe 24/03/2022 saa 3:00 asubuhi mbili ya Mheshimika Jali Mjiwopo.

Unatukira kuhudhuria weye mwenyewe upi kuthi kwa waliki wako. Unapewa taarifa zaidi kwamba kushindua kuhudhuria kwako muda na tarehe iliyopangwa maombi hivo yamepangwa kusikiliza bila weye kuwepo.

Imetolewa kwa mkeno wangu na chapa ya Mahakama leo siku ya jumatano tarehe 02/03/2022.

IN THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
IN THE HIGH COURT OF TANZANIA
MOROGORO REGISTRY
LAND APPLICATION NO: 7 OF 2021
BETWEEN

ISMAIL MOHAMED AND TWO OTHERS
.....APPLICANT
VERSUS

NURDIN KIGULUNUHA, ERASTO E. NGOWI, DISMAS
MAGELE.....RESPONDENT

NOTICE OF MENTION
TO:
ERASTO E. NGOWI,DISMAS MAGELE
.....RESPONDENT

TAKE NOTICE that the above case has been fixed for hearing on 24thday of March 2022 at 09:30 AM at the High Court of Tanzania at Morogoro.

You required to appear in person or through your Advocate or Agents duly authorized to appear on your behalf.

TAKE FURTHER NOTICE THAT in default of your appearance on that day and time the court may proceed with the application for hearing in your absence.

GIVEN under my HAND and SEAL of the COURT this
21st day of February 2022.

DEPUTY REGISTRAR
MOROGORO

IN THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
IN THE HIGH COURT OF TANZANIA
MOROGORO REGISTRY
LAND APPLICATION NO: 7 OF 2021

BETWEEN

ISMAIL MOHAMED AND TWO OTHERS
.....APPLICANT

VERSUS

NURDIN KIGULUNUHA, ERASTO E. NGOWI, DISMAS
MAGELE.....RESPONDENT

NOTICE OF MENTION
TO:

ERASTO E. NGOWI,DISMAS MAGELE
.....RESPONDENT

TAKE NOTICE that the above case has been fixed for hearing on 24thday of March 2022 at 09:30 AM at the High Court of Tanzania at Morogoro.

You required to appear in person or through your Advocate or Agents duly authorized to appear on your behalf.

TAKE FURTHER NOTICE THAT in default of your appearance on that day and time the court may proceed with the application for hearing in your absence.

GIVEN under my HAND and SEAL of the COURT this
21st day of February 2022.

DEPUTY REGISTRAR
MOROGORO

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
KATIKA MAHKAMA YA MWANZO MJINI
ILYOPYO MOROGORO

SHAURI LA MADAI NAMBA: 7....2022

MDAI:TINGETINGE SACCOS (KARUME MWINSHEHE)
DHIDI

MDAWA: MAGRETH MSOWYA

Kwa MAGRETH MSOWYA

Ombi la mda: TINGETINGE SACCOS (KARUME
MWINSHEHE)

Madai ya : Pesa Shillings 580,000=

Unatukira kuhudhuria hapa Mahakamani katika shauri tajwa hapo juu bila kukosa. Shauri iliyopangwa kusikiliza mnamo tarehe 09 mwezi 03 mwaka 2022 saa2:30 asubuhi.

Angalia kama hukuhuduria/hamkuhuria siku iliyotajwa hapo juu. Mahakama itathibitisha kama umepokea/mmepokea kuitwa Shaurni, hii itaweka kutoa kuhusu kuwa umeshindwa/mmehindwa.

Hati hii yatolewa kwa amri yangu na chapa ya Mahakama hii leo tarehe 07 mwezi 03 mwaka 2022.

IN THE COURT OF DISTRICT DELEGATE OF
MOROGORO
DISTRICT AT MOROGORO
PROBATE AND ADMINISTRATION
CAUSE NO 15 OF 2022

In the Matter of the Estate of the Late
EWARDA SEVELIN LIKELEKA

By 1. KELVIN SEVELIN LIKELEKA

2.....

All persons claiming to have any interest in the estate of the above named deceased are hereby cited to come and see the proceedings if they think fit before the grant of probate (or letter of administration) is made to the above – named petitioner.

Objection to the grant should be filed on or before the 9 day of March..2022

Dated at Morogoro this 7th day of FEB.2022

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
MAHKAMA YA TANZANIA
KATIKA MAHKAMA KUU YA TANZANIA
IKIKETI BUKOBA

MIS LAND CASE APPLICATION 34 OF 2021
Ikitokana na Land Appeal No.28 of 2019 ya
Mahakama kuu Bokoba

Shauri la awali land application no.45 of 2022

Katika Baraza la Ardhi na Nyumba la Bokoba
DEOGRATIAS KASSINDA.....MUOMBAJI
Dhidi ya

MAKIU KAJWANGYA.....MJIBU MAOMBI WA KWANZA
KANDIDA MTEFUNYA.....MJIBU MAOMBI WA PILI
KADINDA MTEFUNYA

KITONGOJI CHA BUGOMBE KATA KANYIGO -
MISSENYI

YAH:TAARIFA YA SIKU YA KUSIKILIZWA

Kwa kuwa mleta maombi DEOGRATIAS KASSINDA amewasilisha maombi yake dhidi yako, yaliyosajiliwa kama MISL LAND CASE APPLICATION 34 OF 2021, unapewa taarifa ya kwamba maombi hivo yamepangwa kusikiliza tarehe 24/03/2022 saa 3:00 asubuhi mbili ya Mhesimika Jali Mjiwopo.

Unatukira kuhudhuria weye mwenyewe upi kuthi kwa waliki wako. Unapewa taarifa zaidi kwamba kushindua kuhudhuria kwako muda na tarehe iliyopangwa maombi hivo yamepangwa kusikiliza bila weye kuwepo.

Imetolewa kwa mkeno wangu na chapa ya Mahakama hii leo tarehe 02/02/2022.

KUPOTEA KWA
KADI YA GARI

MIRIAM JOEL LECHIPYA

Anatangaza kupotelewa kwa kadi ya GARI (Nissan hommy) /bima ya ya gari na risiti ya veco inspection yenyenye namba za usajili

T 697 CUG (CHASSIS NO

VRMGE24056120) yeoyote

atakae iyona atoe taarifa kituo cha polisi au piga simu namba

0719599549

MOR /MOR/RB/78305/2022

KUPOTEA KWA
KADI YA GARI

RAMIA JUMA FUNDE

HABARI PICHA

Maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani

Waandishi wa habari wanawake wa Kampuni ya The Guardian Ltd (TGL), inayochapisha magazeti ya The Guardian na Nipashe, wakiwa katika picha ya pamoja wakati wa maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani, kwenye ofisi za TGL, Mikocheni, mkoani Dar es Salaam jana. Katikati ni Mhariri Mtendaji wa gazeti la Nipashe, Beatrice Bandawe. **PICHA: JOHN BADI**

Mtendaji Mkoo wa Benki ya Biashara ya Taifa (NBC), Theobadi Sabi (kushoto), akiwahudumia chai wafanyakazi wanawake wa benki hiyo, wakati wa maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani, jijini Dar es Salaam jana. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Baadhi ya wafanyakazi wanawake na wanaume wa kampuni ya Barrick, wakiwa wameungana pamoja kwenye mafunzo ya kuwajengea uwezo katika mgodi wa dhababu wa North Mara, wilayani Tarime jana, kuadhimisha Siku ya Wanawake Duniani. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Ofisa Mtendaji Mkoo wa Benki ya Exim, Jaffari Matundu (katikati), akiwa katika picha ya pamoja na wafanyakazi wanawake wa benki hiyo, wakionyesha ishara ya kuvunja upendeleo wa kijinsia ikiwa ni sehemu ya kuadhimisha Siku ya Wanawake Duniani, jijini Dar es Salaam jana. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Mkurugenzi wa Kituo cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC), Wakili Anna Henga (katikati), akizungumza na waandishi wa habari, mkoani Dar es Salaam jana, kuhusu masuala mbalimbali ya usawa wa kijinsia na haki za wanawake, kama sehemu ya maadhimisho ya Siku ya Wanawake Duniani. Kulia ni Mkurugenzi wa Fedha na Utawala wa kituo hicho, Silvan Sariko na Ofisa Programu, Wanawake na Watu wenye Ulemavu, Getrude Dyabene. **PICHA: SABATO KASIKA**

AZAM YAZIACHIA SIMBA, YANGA UHINGWA LIGI KUU

Na Adam Fungamwango

HATIMAYE Klabu ya Azam imetangaza rasmi kujiondoa kwenye mbio za kuusaka ubingwa wa Tanzania Bara msimu huu, ikisema ni kutoutendea haki mpira wa miguu kama ikiendelea kusema ina nia hiyo kwa sasa, na badala yake imegeuzia macho yake kwenye michuano ya Kombe la FA, ili kupata nafasi ya kucheza mechii za kimataifa msimu ujao.

Akizungumza jijini Dar es Sa-

laam jana, Ofisa Habari wa klubu hiyo, Thabit Zacharia 'Zaka Zakazi', alisema baada ya kutopata ushindi kwenye mechii tatu mfululizo, hawawezi kujidanganya kuwa wanaendelea kuusaka ubingwa msimu huu.

"Hata kama tunawenza kushinda mechii zetu zote zilizobaki, lakini hatuwezi kuzifanya timu zilizoko juu yetu kupoteza mechii zao zilizobaki, kwa hiyo kilichobaki sisi tunageukia Kombe la FA ambalo liki ndani ya uwezo wetu, hili tunatakiwa kushinda tu

basi, bila kusubiri nani apotaze. Kusema eti bado tuna ndoto za ubingwa ni kutoutendea haki mpira wa miguu," alisema Zaka Zakazi.

Azam Jumamosi iliyopita ili-poteza mechii kwa kufungwa bao 1-0 dhidi ya Polisi Tanzania kwenye uwanja wake wa nyumbani wa Azam Complex, Chamazi, Dar es Salaam, ikiwa ni mechii ya tatu mfululizo kucheza si tu bila kufungwa bao.

Baada ya kuichapa Dodoma Jiji mabao 2-0 Februari 4, mwaka

huu, Azam ilikumbana na kipigo cha 2-0 dhidi ya Biashara United ugenini, ikalazimishwa suluhu dhidi ya Coastal Union, kabla ya kupoteza kwa Polisi Tanzania.

"Tulipatwa na mshtuko baada ya kufungwa mabao 2-0 na Biashara United, inavyoonekana wachezaji wetu hawajarejea kwenye hali yao ya kawaida, ndio maana mechii hizi mbili pia tukafanya vizuri," alisema.

Azam inashika nafasi ya nne ikiwa na pointi 25 kwa mechii 17 ilizocheza hasa sasa.

Kaseja atoa sababu kipigo KMC

Adam Fungamwango na Shufaa Lyimo

BAADA ya kukubali kipigo cha mabao 3-2 nyumbani dhidi ya Coastal Union, kipa mkongwe nchini, Juma Kaseja ambaye alipewa jukumu la Kulinda lango lao kwenye mechii hiyo ya Ligi Kuu Bara iliyopigwa katika Uwanja wa Azam Complex juzi, amesema "hatukuwa kwenye ubora wetu wa kawaida".

Kaseja ambaye alifungwa bao la penaltı na Abdu Selemani 'Sopu', ikiwa ni nadra sana kwa kipa huyo kufungwa katika matuta, alisema Kulikuwa na matatizo mengi kwenye mechii hiyo na makosa kadhaa, ndio yaliyosababisha kupoteza mechii hiyo.

"Tumefungwa kwa sababu hatukucheza vizuri, tumeruhusu mabao mengi rahihi, kusema kweli hatukuwa kwenye ubora wetu na hai-kuwa KMC ile ambayo ilicheza mechii mbili za nyuma. Kulikuwa na matatizo mengi na makosa kadhaa, lakini niseme ndio mpira na huenda Mungu aliwapangia Coastal Union kushinda kwa sababu hawajashinda kwa muda mrefu," alisema Kaseja.

Kwa upande wa Sopu alisema ushindi waliouputa utawafanyaa kuanza kujiamini na kuendeleza wimbi la ushindi baada ya kupita muda mrefu.

"Tumecheza mechii nyingi hatujashinda, hata mechii hii ilikuwa ni ngumu, lakini wachezaji tumejituma sana, na umeona hata bao la tatu limefungwa dakika za mwisho kabisa," alisema winga huyo. Coastal Union ilicheza mechii sita mfululizo bila kupata matokeo, huku ikiwa hajashinda tangu kuingia mwaka mpya wa 2022.

Mara ya mwisho iliifunga Mbeya City mabao 3-2 kwenye Uwanja wa Mkwakwani Tanga, Desemba 24, mwaka jana, na kuanza kazi ya kuusaka ushindi mwingine hadi ilipouputa kama huo juzi. Matokeo hayo yanaiweka KMC kwenye nafasi ya sita kwa pointi 22, na Coastal Union ikikaa nafasi ya 10 kwa kufikisha pointi 21.

'WANAWAKE DAY'...

GEREZA LA WANAWAKE SEGEREZA

Katika kuadhimisha Siku ya Wanawake Duniani, Klabu ya Simba kwa kushirikiana na Mo Dewji Foundation imetembelea Gereza la Wanawake la Segerea na kutoa misaada ya huduma muhimu kwa wafungwa. Wapili kushoto ni Mtendaji Mkoo wa Klabu ya Simba, Barbara Gonzalez, akitabidhi misaada hiyo ambayo ni pamoja na sabuni, sukari, taulo za kike na dawa za meno. Barbara aliambatana na Timu ya Wanawake ya Simba Queens pamoja na Kocha Mkoo, Sebastian Mkomwa. **PICHA: SIMBA**

Odhiambo achanga karata kuinuszur Prisons

Na Saada Akida

KOCHA Mkoo wa Tanzania Prisons, Patrick Odhiambo, amesema tayari ameweka mikakati ya kuhakikisha anaiondoa timu hiyo kwenye nafasi ya kuburua mkia katika msimamo wa Ligi Kuu Tanzania Bara.

Tanzania Prisons inaburuza mkia ikiwa na pointi 13, baada ya kushinda michezo mitatu sare nne na kupoteza 10 katika mechii

17 walizocheza za ligi hiyo.

Akizungumza na gazeti hili jana, Odhiambo alisema mipango yake kwa sasa ni kuhakikisha wanashinda mechii zilizobakia za mzunguko wa pili ili kuiweka kwenye nafasi nzuri ya kuendelea kuwapo ligi msimu ujao.

Alisema kazi kubwa anayofanya ni kuimarisha safu yake ya ulinzi ikiwamo kipa kutokana na kuruhusu mabao mengi, lakini akimulika suala la umakini kwa

safu yake ya ushambuliaji kwani imetuwa ikipoteza nafasi nyingi za wazi.

"Tumecheza katika hali mbaya tuko katika nafasi ya mwisho, tunkata kutoka hapa tulipo na kupa juu ya msimamo, mipango yetu ni kuhakikisha tunashinda mechii hizi zilizobaki ili tuendelee kuwapo katika ligi kwa msimu ujao," alisema Odhiambo.

Alisema ana matarajio makubwa ya kufanya vizuri katika

michezo iliyobaki na kuendelea kuwapo kwenye Ligi Kuu msimu ujao. Timu mbili zitakazoburuza mkia kwenye msimamo wa ligi hiyo, zitashuka daraja moja kwa moja wakati zile zitakazoshika nafasi ya 13 na 14, zitacheza mechii ya mchuo 'play off' dhidi ya timu zitakazoshika nafasi ya pili kwenye Ligi ya Championship kutoka Kundi A na B ili kuwania nafasi mbili za kuchenza Ligi Kuu msimu ujao.

HABARI MICHEZO

ZISIKUPITE

RONALDO KWENDA PSG

MSHAMBULIAJI wa Ureno, Cristiano Ronaldo huenda akahamia Paris St-Germain, ambayo inapania kumfanya mchezaji huyo mwene umri wa miaka 37 kuungana na mshindani wake, Lionel Messi mwene umri wa miaka 34, ikiwa Manchester United itashindwa kufuzu Ligi ya Mabingwa Ulaya msimu ujao. (*Football Transfers*)

RASHFORD AWINDWA ARSENAL

ARSENAL, Newcastle na West Ham ni mionganini mwa klabu zinazomfuatilia mshambuliasi wa England, Marcus Rashford huku mchezaji huyo mwene umri wa miaka 24, akiaminika kufikiria hatima yake Manchester United. (*90Min*)

PSG NAO WATUA UNITED

KLABU ya Paris St-Germain pia itajaribu kumsaini Rashford ikiwa Kylian Mbappe mwene umri wa miaka 23, atajinga na Real Madrid. PSG ilijaribu kumsajili Rashford msimu uliopita, lakini Manchester United hawakuwa tayari kumuuzi. (*Mail*)

CITY, MADRID KWA HAALAND

MANCHESTER City na Real Madrid ni klabu mbili zinazoongoza katika mchakato wa kumsajili mshambuliasi wa Borussia Dortmund, Erling Braut Haaland licha ya Bayern Munich na Barcelona kuonyesha nia ya kumtaka. Hatima ya Haaland mwene umri wa miaka 21 raia wa Norway inatarajiwa kuamuliwa katika "wiki chache zijazo". (*Athletic*)

ARSENAL, PSG KWA PAQUETA

ARSENAL ipo tayari kushindana na Paris St-Germain katika kinyang'anyiro cha kumsajili kiungo wa Brazil, Lucas Paqueta mwene umri wa miaka 24 kutoka Lyon. (*Calciomercato*)

JOHNSON AITAKA CHELSEA

MMILIKI wa Klabu ya New York Jets, Robert Wood Johnson, anajiandaa kutoa ofa ya kuinunua Chelsea. Johnson anachukulika kuwa "mjuzi sana" wa klabu hiyo na aliwahi kuishi London kama balozi wa Marekani nchini Uingereza. (*ESPN*)

HAZARD ATAKIWA NEWCASTLE

KLABU ya Newcastle imeanzisha mazungumzo na Real Madrid kuhusu usajili wa mchezaji nyota wa Ubelgiji, Eden Hazard mwene umri wa miaka 31, ambaye anatarajiwa kuondoka mji huo mkuu wa Hispania msimu wa majira ya joto. (*Defensa Central*)

RANGNICK AKEJELIWA UNITED

BAADHI ya wachezaji wa Manchester United wameonyesha kukejeli uwezo wa kocha wa muda, Ralf Rangnick na kutoridhishwa na mbinu za raia huyo wa Ujeruman. (*MEN*)

MARTINELLI KUBAKI ARSENAL

MSHAMBULIAJI wa Brazil, Gabriel Martinelli mwene umri wa miaka 20, amesema anataku kubaki Arsenal. (*Liverpool Echo*)

NKUNKU AWANIWA CHELSEA

CHELSEA na Manchester City ni mionganini mwa klabu zinazomnyatia kiungo wa kati wa RB Leipzig, Christopher Nkunku. Mchezaji huyo mwene umri wa miaka 24, huenda akagharamu karibu pauni milioni 62. (*Foot Mercato, via Express*)

MATA KUONDOKA UNITED

JUAN Mata ataondoka Manchester United kama mchezaji huru msimu wa majira ya joto huku kiungo huyo wa kati mwene umri wa miaka 33, akitakiwa na klabu kadhaa za Ligi Kuu Hispania, LaLiga. (*Athletic*)

DONDODA ZA SOKA MAGAZETI YA ULAYA

MBAPPE SHAKANI KUIVAA MADRID LEO

●●● Anasumbuliwa na mguu wa kushoto baada ya kupata maumivu kwenye mazoezi juzi...

PARIS, UFARANSIA

MSHAMBULIAJI nyota wa Timu ya Paris St Germain, Kylian Mbappe, amepata majeraha ya mguu akiwa mazoezini na bado kuna wasiwas ikiwa atakuwa sawa kuwavaa Real Madrid kwenye mzunguko wa pili wa hatua ya 16-bora ya Ligi ya Mabingwa Ulaya leo, Jumatano.

Mbappe ndiye mfungaji pekee

wa bao la Paris St Germain kwenye mchezo wa kwanza na kufanya mechii kumalizika kwa ushindi wa 1-0 mwezi uliopita.

"Kylian Mbappe anasumbuliwa mguu wa kushoto baada ya kupata maumivu kwenye mazoezi jana (juzi)," taarifa ya PSG ilisema.

"Alitibiwa mchana wa leo (jana), wataalamu wanaji hakikishia na watamfanyia tena vipimo baada ya saa 24."

Mbappe aliukosa mchezo wa Jumamosi ambao PSG walipoteza dhidi ya Nice kwa bao 1-0 kwenye Ligi Kuu Ufaransa, Ligue 1, kutokana na adhabu.

PSG walikataa ofa mbalimbali kutoka kwa Real Madrid kwa ajili ya kumbakisha Mbappe mwene umri wa miaka 23, ambaye mwisho wa msimu huu anaweza kuondoka kama mchezaji huru baada ya mkaataba wake kumalizika.

LIVE IN **PLAY****CHEZA USHINDE JACKPOT**

TZS.

1,013**MECHI KALI****REAL MADRID**

VERSUS

PARIS ST GERMAIN**1|2.55****X|3.53****2|2.60**

O

PIGA*150*87#

Karibu SportPesa

1. Bet Sasa
2. Michezo zaidi
3. JACKPOT
4. Weka Pesa
5. Akaunti yangu
6. Toa Pesa
7. Matokeo ya Bet/Mechi
- OO. Toka

SportPesa
SPORTPESA.CO.TZ

HUDUMA KWA WATEJA MASAA 24, TUPIGIE:

0764115588, 0677115588
0685115588

GBT:0249

@TzSportPesa

@SportPesaTZ

@tzsportpesa

CHEZA USHINDE JACKPOT

TZS.

1,013**CHRISTENSEN AKUBALI MIAKA 5 BARCELONA****LONDON, England**

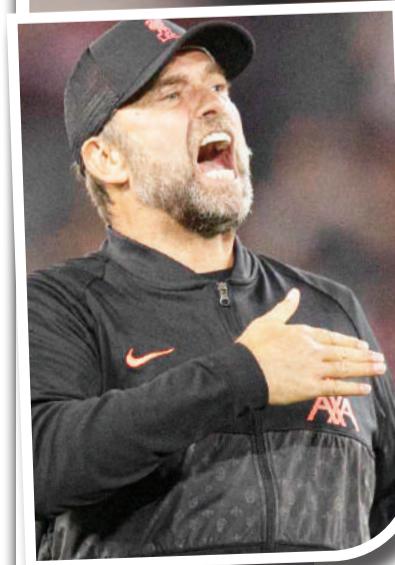
T AARIFA zinasema kuwa mlinzi wa Chelsea, Andreas Christensen, tarayi amekubali kuungana na Barcelona. Kwa mujibui wa mwandishi wa habari maarufu wa habari za michezo wa Italia, Fabrizio Romano na gazeti la Mundo Deportivo, nyota huyu tarayi amekubali kuungana na Barcelona kwa dili la miaka mitano.

Mkatiba wa Christensen na Chelsea unamalizika Juni 30, na kwa takriban wili kadhaa Barcelona wamekuwa wakizungumza na wakala wa nyota huyo.

Ikiwa dili hili liko sawa, Christensen anatarajia kuwasili Camp Nou, baa da ya Mkurugenzi wa Michezo, Mateu Alemany na Jordi Cruyff kusafiri kwenda London.

Christensen ana umri wa miaka 25 tu, lakini tayarai ana uzoefu mkubwa na ni sehemu muhimu ya kikosi cha Chelsea kilichowachapa Manchester City na kutwaa ubingwa wa Ligi ya Mabingwa Ulaya.

Bayern Munich pia walitajwa kuiwania saini yake, lakini nyota huyo anatajwa kuwa na mahaba ya kuichezea Barcelona chini ya Xavi Hernandez.

'Kama si Liver, City mabingwa Feb'**LIVERPOOL, England**

KOCHA wa Liverpool, Jürgen Klopp amedai kuwa timu ya Manchester City wangetawazwa mabingwa wa Ligi Kuu England Februari kama Liverpool isingekuwapo.

Man City na Liverpool ndani ya miaka minne wamekuwa wakibadilishana mataji kati yao.

Man City ametwaa taji hilo mara tatu, Liverpool akiwa amechukua mara moja, huku wakiwa wa

nafukuzana kwenye mbio za ubingwa mwaka huu,

ambapo Pep Guardiola na timu yake wako kileleni kwa tofauti ya pointi tatu.

Klopp wakati akizungumza na waandishi wa habari alinukuliwa

akisema, "ni ligi ngumu duniani, hakuna shaka kwenye hilo, lakini ni

changamoto, na hakika tunafurahia, kama tusingekuwapo hapa mwaka huu au miaka miwili iliyo-pita au mitatu basi Manchester City angekuwa

bingwa Februari."

"Sababu tupo hapa, ni ngumu. Kama Manchester City wasingekuwapo hapa nadhani tungkuwa na nafasi ya kuwa mabingwa."

Awali Guardiola aliwahi kuiita timu ya Liverpool kuwa ni washindani imara ambao hajawahi kututana nayo tangu aanze kazi yake ya kuwa kocha, na Klopp naye amesema sawa sawa kuhusu City na kutoa sifa zake kwa kocha huyo.

HABARI MICHEZO

3,643,920

SportPesa, Airtel Money, M-Pesa wazindua 'Bet Bonanza'

Mwenyekiti wa Bodi ya Wakurugenzi SportPesa, Tarimba Abbas, akizungumza na waandishi wa habari kwenye uzinduzi wa Promosheni ya Bet Bonanza iliyofanyika Masaki, Dar es Salaam jana, Wapili kushoto ni Meneja Mauzo Kitengo cha M-Pesa, Kelvin Nyanda, akifuatiwa na Meneja Uhusiano na Mawasiliano SportPesa, Sabrina Msuya na kulia ni Aggrey Charles, Meneja Mauzo Biashara, Airtel Money. **PICHA: SPORTPESA**

Na Mwandishi Wetu

KAMPUNI ya michezo na burudani ya SportPesa, imezindua rasmi kampeni maalum kwa ajili ya kuwazawadia wateja wake.

Katika promosheni hiyo ambayo ilizinduliwa rasmi jana Masaki, Dar es Salaam ikihusisha kampuni za mitandao ya simu, Vodacom na Airtel ikiwa na lengo la kuwazawadia wateja hasa katika kipindi hiki ambapo mechimbali zinaendelea.

Akizungumza wakati wa uzinduzi huo Mwenyekiti wa Bodi ya Wakurugenzi SportPesa, Tarimba Abbas, alisema katika kipindi hiki tumeona tuwazawadie wateja wetu wote kwa kuzindua promosheni inayoenda kwa jina la "Bet Bonanza".

"Promosheni hii inaanza rasmi leo (jana) na itadumu kwa muda wa siku 35. Kutakuwa na washindi wa kila siku ambao watajishindia kiasi cha shilingi 20,000 kila mmoja, kila siku, na washindi wa shilingi milioni moja moja kila wiki na mwisho wa promosheni tutatoa 15,888,000/- kwa mshindi mwenye bahati."

"Droo zitachezwa kila siku na washindi watatangazwa kupitia kurasa za mitandao ya kijamii zetu na za washirika wetu Vodacom, na

Airtel, pamoja na kurasa za timu tunazoidhamini Simba, Yanga na Namungo," alisema Tarimba na kungeza:

"Ili kushiriki kwenye promosheni hii, ni lazima kuweka pesa kuweneye akaunti yako ya SportPesa na kuanza kucheza ili kuingia kwenye droo ili na kupata nafasi ya kuibuka mshindi, kwa wateja wapya watat-akiwa kujisajili kwanza kisha kufua mtiririko huo huo.

"Napenda kuchukua nafasi hii kuwakaribisha wateja wetu kushiriki mara nydingi wawezavyo, maana ushindi upo kwa ajili yao," alisema.

Akizungumza kutoka Airtel Meneja Mauzo, Biashara, Aggrey Charles alisema: "Katika msimu huu kuna mechii mbalimbali zinaendelea tumeona ni vizuri kushirikiana na washirika wetu SportPesa ili wateja wetu wa Airtel wawezu kubashiri kwa urahisi na kupata nafasi ya kujishindia mamilioni ya pesa.

"Kushiriki ni rahisi, mteja wa Airtel anapaswa kujisajili na SportPesa na kuweka pesa kwenye akaunti yake ya SportPesa kupitia huduma ya Airtel Money kubashiri mechii anayoipenda na kupata nafasi ya kuingia kwenye droo ili kujishindia zawadi za kila siku, wiki na hatimaye zawadi ya mwisho wa promosheni ambayo ni shilingi 15,888,000."

"Kushiriki ni rahisi sana, kila mteja wa M-Pesa ana nafasi ya kushinda katika kipindi hiki kwa kuingia kwenye 'menu' ya malipo ya M-Pesa kisha chagua lipa bili, halafu michezo, kisha SportPesa, halafu fuata

JACKPOT MECHI WIKI HII

BASHIRI KWA USAHIHI MECHI ZOTE 13

TAREHE	MUDA	MICHEZO	NYUMBANI	SARE	UGENINI
			1	X	2
01.12/03/22	18:00	Millwall vs Middlesbrough	2.22	3.20	3.15
02.12/03/22	18:00	Coventry vs Sheffield Utd	2.60	3.14	2.65
03.12/03/22	18:00	Blackpool vs Swansea	2.36	3.29	2.85
04.12/03/22	19:00	Montpellier vs Nice	3.02	3.47	2.24
05.12/03/22	23:00	Troyes vs Nantes	2.63	3.22	2.68
06.12/03/22	23:00	Getafe vs Valencia	2.46	3.06	3.06
07.12/03/22	23:30	Belenenses vs Boavista	2.71	3.25	2.51
08.13/03/22	14:15	Fortuna Sittard vs Willem II Tilburg	2.80	3.35	2.48
09.13/03/22	15:00	Luton Town vs QPR	2.25	3.20	3.10
10.13/03/22	15:30	Hannover vs Nurnberg	2.50	3.24	2.70
11.13/03/22	17:00	Angers vs Reims	2.27	3.13	3.28
12.13/03/22	17:00	Strasbourg vs Monaco	2.37	3.32	2.92
13.13/03/22	17:00	Everton vs Wolverhampton	2.29	3.26	3.16

MECHI ZA USHINDI

"1" - NI TIMU YA NYUMBANI KUSHINDA
"X" - NI TIMU KUTOKA SARE
"2" - NI TIMU YA UGENINI KUSHINDA.

JUMATANO - 09/03/2022

TAREHE	GAMEID	MICHEZO	NYUMBANI	SARE	UGENINI
			1	X	2
13:00	1524	Oita Trinita vs Mito Hollyhock	2.21	2.98	3.22
14:00	5923	Buriram Utd vs Chonburi	1.47	4.06	5.80
15:00	2993	Irodotos vs Egaleo Athens	2.74	2.79	2.65
15:00	5065	ASK Bravo vs Tabor Sezana	1.97	3.13	3.67
15:30	3280	AL Ain vs AL Drai	2.31	2.88	3.13
15:30	4806	Port FC vs Chiangrai Utd	2.19	3.13	3.09
15:40	4297	AL Adalh vs AL Nahdha	1.57	3.46	5.77
16:00	1460	Renova vs Shkupi Skopje	3.95	3.37	1.82
16:00	2312	Ghazi EL Mahallah vs Coca Cola	3.69	2.85	2.20
16:00	2325	Apollon 1926 vs AO Trikala	1.76	3.28	4.44
16:00	2594	Akademija Pandev vs FK Borec	1.39	4.15	7.15
16:00	2866	AEK Athens B vs Diagoras FC	1.43	3.76	7.52
16:00	2976	Rhodos FC vs O F Ierapetras	2.70	2.84	2.65
16:00	3272	PO Triglias vs Apollon Larisas	1.55	3.38	6.37
16:00	3462	Episkopi FC vs APS Zakynthos	1.57	3.43	5.79
16:00	3551	Levadiakos vs Kallithea FC	1.51	3.55	6.33
16:00	4066	III Ker Tue Upe vs Soroksa	2.59	3.27	2.45
16:00	4171	Bregalnica Stip vs FK Pelister Bitola	1.27	4.82	9.44
16:00	4251	Pierikos Katerini vs Olympiakos Volos	2.33	3.18	2.80
16:00	4361	SKODA Xanthi vs Niki Volou	1.46	3.73	6.78
16:00	4631	Rabotnicki Sk vs Shkendija	5.99	3.72	1.51
16:00	5114	Kalamata FC vs AE Asteras Vlachioti	1.21	4.85	14.55
16:00	5539	Kifissias vs Kissamikos	2.65	2.94	2.61
16:00	5833	FC Struga Trim Lum vs Makedonija GIP	1.90	3.08	4.04
16:30	4842	RC Relizane vs JS Saoura	5.97	3.18	1.62
16:30	5807	FC Veria vs AE Larissa	2.16	3.09	3.19
17:00	2170	MSK Zilina vs Komarno	1.22	6.17	8.29
17:00	4126	NK Celje vs Domzale	2.33	3.14	2.85
18:00	4441	Ethnikos Achinas vs EN Paralimni	1.84	2.93	4.61
18:30	2572	Slovan Liberec vs Pardubice	1.58	4.11	5.41
18:30	3949	Talaea El Gaish vs Al Masry Club	2.91	2.62	2.86
19:00	2158	Iskra vs Petrovac	2.21	3.04	3.14
19:05	3190	Jeddah Club vs Najran SC	2.31	2.79	3.23
19:30	2894	NK Radomlje vs Luka Koper	2.74	3.61	2.18
20:00	1208	LKS Lodz Pss vs Puszcza Niepolomice	1.74	3.37	4.34
20:00	2086	Pecs MFC vs Vasas SC	3.55	3.60	2.01
20:00	3204	Szeged vs Budaors	1.52	4.20	6.00
20:00	4338	Apoel Nicosia vs Anorthosis Famagusta	2.06	3.09	3.43
20:00	4654	HNK Rijeka vs NK Osijek	2.29	3.04	2.99
20:00	4751	SV Lippstadt 08 vs Wegberg-Beeck	1.58	3.82	4.83
20:45	4124	Porto vs Lyon	2.04	3.51	3.51
20:45	4272	Betis vs Eintracht Frankfurt	1.86	3.66	4.01
21:00	2945	Berliner Dynamo vs Babelsberg	1.27	5.42	7.93
21:00	4035	Flora Tallinn vs Levadia Tallinn	2.13	3.57	2.85
21:00	4807	Wuppertal vs SV 19 Straelen	1.36	4.42	7.11
22:45	2238	Cray Wanderers vs Haringey Borough	2.27	3.82	2.51
22:45	3743	Hartlepool vs Rotherham	5.20	4.05	1.51
22:45	3892	Dundee FC vs St Mirren	2.91	3.06	2.47
23:00	2433	Manchester City vs Sporting Lisbon	1.18	6.76	15.58
23:00	4638	Real Madrid vs Paris St Germain	2.55	3.53	2.60

CHEZA KWA WAJIBU | KWANGO CHA MAKATO YA SIMU KUZINGATIWA.

Jumatano Machi 9, 2022

Nipashe

Mbappe shakani kuivaa Madrid leo

UKURASA 21

Pablo apata jeuri silaha za kuimaliza RS Berkane

Atamba morali kuwa juu na upana wa kikosi baada ya...

Na Saada Akida

BAADA ya ushindi wa mabao 2-0 walioupara juzi kwenye Ligi Kuu katika Uwanja wa Benjamin Mkapa dhidi ya Dodoma Jiji FC, ambao umekuja siku tatu baada ya kuichapa Biashara United 3-0 uwanjani hapo, Kocha Mkuu wa Simba, Pablo Franco, ameunganisha na sababu nyingine akisema ni ishara nzuri kuelekea mechii yao ya Kombe la Shirikisho Afrika dhidi ya RS Berkane ya Morocco.

Simba itaikaribisha RS Berkane Jumapili katika Uwanja wa Benjamin Mkapa, huo ukiwa ni mchezo wa marudiano wa Kundi D la michuano hiyo, baada ya Wamorocco hao mchezo wa awali kushinda 2-0 wakiwa nyumbani.

Lakini baada ya kushinda mabao 2-0 dhidi ya Dodoma Jiji juzi, Pablo alisema ushindi huo utaongeza morali na hali ya kujiamini kwa wachezaji wake kuelekea maandalizi ya mchezo wao dhidi ya RS Berkane.

Pablo alisema walicheza vizuri na kutengeneza nafasi nyingi huku wakitawala sehemu kubwa ya mchezo, lakini kipindi cha kwanza hawakuweza kutumia vema nafasi walizotengeneza.

Alisema pia jambo zuri kwao kuelekea mechii hiyo dhidi ya Berkane, ni upana wa kikosi baada ya wachezaji waliokuwa majeruhi wa muda mrefu kurejea na juzi kuwapa nafasi dakika chache ili kuwarejesha katika hali za kawaada na kuwa tayari kwa mchezo ijayo ikiwamo huo wa kimataifa.

"Ushindi huu umeongeta morali kuelekea mchezo wa Kombe la Shirikisho dhidi ya RS Berkane, tunaenda kufanya maandalizi mazuri kabla ya mchezo huu ambaa ni muhimu kwetu kupata matokeo mazuri nyumbani," alisema Pablo.

Kwa upande wa Meneja wa Idara ya Habari na Mawasiliano wa Simba, Ahmed Ally, alisema wanamshukuru Mungu kupta ushindi huo na kwamba wapinzani wao, Dodoma jiji FC walicheza mpira mzuri.

Alisema mpira waliocheza Dodoma Jiji

uliwapa upinzani mkubwa kuelekea mchezo dhidi ya RS Berkane.

"Tuwapongeze wapinzani wetu kwa kucheza mpira mzuri na kuleta upinzani mkubwa kwetu kwa sababu hii ni mechii halisi tuliyopata ya ushindani kuelekea mchezo wetu wa kimataifa," alisema Ahmed.

Kuhusu suala la penaltı Ahmed alisema bado shida hiyo ipo na kocha Pablo anaifanyia kazi taratibu, baada ya mechii dhidi ya Biashara United, Meddie Kagere kukosa kabla ya juzi dhidi ya Dodoma Jiji, Clautos Chama kufunga.

"Hii shida haitaisha kwa haraka, mechii iliyopita tulikosa kupitia kwa Kagere, lakini leo (juzi) tumepata kupitia Chama, tatizo hili haliwezi kumalizwa kwa haraka, ni taratibu na baadaye tutakuwa sawa," alisema Ahmed na aliongeza:

"Malengo yetu ya kurejea katika nafasi ya kwanza bado yako pale pale, huu ni ushindi wetu wa pili na mabao matano kwenye mzunguko wa pili na jumla tumecheze mechii 17 kuna mechii nyingi bado ziko mbele yetu hivyo tunatarajia kufanya vizuri katika michezo hiyo na kupata pointi," alisema Ahmed.

Alisema kurejea uwanjani kwa nyota wao wawili, Kibu Denis na Taddeo Lwanga kwa kucheza kwa kiwango bora kunaonyeshi matumaini makubwa ya kurudu katika ubora wao na kusaidia timu hiyo.

"Wale tulishacheza nao wanashukuru, kazi kubwa inakuja kwa ambaa bado hatujacheza hasa baada ya kurejea uwanjani na kupona wachezaji hao nina imani tutaleta maafa huko mbele," alisema Meneja huyo wa Simba.

Alisema Simba haitegemei mshambuliaji mmoja kama akikosekana huyo basi ni mtihani, kwani kwa upande wao kuna zaidi ya mmoja katika safu ya ushambuliaji na wote wanapata nafasi na wanauwezo wa kufunga.

"Ukiangalia washambuliaji wetu wote wako vizuri na wakipata nafasi wanafunga, kuhusu John Bocco hiki kipindi cha mpito kinapita atarejea, Simba hatumtegemei mmoja kama iliyio kwa wengine," alisema Ahmed.

TUPO TAYARI...

Wachezaji wa Simba, Clautos Chama (juu) na Pascol Wawa wakiwa mazoezini katika Uwanja wa Simba Mo Arena, Bunju. Miamba hao watashuka katika Uwanja wa Benjamin Mkapa Jumapili kuikaribisha RS Berkane ya Morocco kwenye mechii ya marudiano ya Kundi D ya Kombe la Shirikisho Afrika. **PICHA: MAKTABLE**

Yanga wafunguka majeraha ya Mayele

Na Adam Fungamwango

KLABU ya Yanga imesema kuwa straika wake, Fiston Mayele ambaye aliumia kwenye mechii dhidi ya Geita Gold iliyochewa Jumapili iliyopita kwenye Uwanja wa CCM Kirumba na kufunga bao pekee wakati wakishinda 1-0, anaendelea vema na kama hali ikijendelea vizuri huenda akawapo tena kwenye mechii ijayo dhidi ya KMC Machi 16, mwaka huu.

Ofisa Habari wa klubu hiyo, Hassan Bumbuli, jana alisema mchezaji huyo ambaye alipata majeraha kwenye mechii hiyo anaendelea vizuri, lakini madaktari ndiyo watakaota taarifa rasmi nao watazifikisha kwenye vyombo vya habari.

"Majeruhi wetu wanaendelea vizuri, Mayele anaendelea vema, alipata mushkeli kwenye mechii yetu dhidi ya Geita Gold, kwa mwonekana hana tatizo kubwa, lakini madaktari watamwanga-

lia zaidi kwa sababu wao ndiyo wanaopima na kuona ukubwa wa jeraha na kutoa mapendekezo nini cha kufanya," alisema Bumbuli.

Kuumia kwa Mayele kulizua hofu kwa baadhi ya wanachama na mashabiki wa Yanga, huko wakitaniwa na watani zao wa jadi kuwa anaweza kukaa nje kwa muda mrefu, kitu ambaacho kitaiathiri timu hiyo, kwani ameonekana kuwa ndiye tegemeo zaidi kwenye ufungaji.

Bumbuli alisema kuwa Yanga itaanza mazoezi leo baada ya kupewa mapumziko mafupi waliporejea kutoka Mwanza.

